

NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C.

Part of BALFIN, Balkan Finance Investment Group

RAPORT I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS

PËRDORIMI I MATERIALIT **RDF NË FURRAT RROTULLUESE TË
NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C**

Qershor, 2019

Besim Mala Street no.227, 13000 Glogoc, Republic of Kosovo, Phone: + 383 (0)38 585 000, Fax: + 383 (0) 38 585 109

NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C. is part of BALFIN, Balkan Finance Investment Group

NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C

RAPORT

I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS

PËRDORIMI I MATERIALIT **RDF** NË FURRAT RROTULLUESE TË
NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C

Kompania:

NewCo Ferronikeli Complex LLC

Hartues i raportit të VNM-së:

N.SH."GJEOMJEDISI"

Vehles Gjonali

Qershor, 2019

N.SH."GJEOMJEDISI" ËSHTË KOMPANI E UDHËHEQUR NGA:

Mr.sc.inxh.dipl. **VEHBI Goxhuli**

Vehbi Goxhuli

Rr. Bushatllinjtë ; nr:57 ; 40000 Mitrovicë , Republika e Kosovës

E-mail:gjeomjedisi@hotmail.com ; telmobi:049380301; 044330322

N.SH."GJEOMJEDISI" ËSHTË SUBJEKT JURIDIK I LICENSUAR PËR HARTIMIN E RAPORTEVE TË VNM NË KUADËR TË MMPH –REPUBLIKA E KOSOVËS , E PËRFAQËSUAR NGA:

N.SH."GJEOMJEDISI" is legal entity licensed for erting the Environmental Impact Assessment Report for the Ministry of Environmental Protection and Spatial Planning -Republic of Kosovo consisted of :

1. Jelena Đokič, Doktor Tehničkih Nauka iz Oblast Tehnologije
Jelena Đokič, PhD of Technical Sciences in the field of Technology.

Jelena Đokič

2. Edona Kabashi Kastrati, Mastër I shkencave të Biologjisë
Edona Kabashi Kastrati, Master of Science in Biology

Edona Kabashi

3. Jeton Zherka, inxhinjer i diplomuar i Arkitekturës
Jeton Zherka, diploma engineer of Architecture

Jeton Zherka

4. **Ms.EKREM BYTYQI - Inxh.dipl. Teknologjis**

Ekrem Bytyqi

Is licensed for the preparation of Environmental Impact Assessment

Licencohet si persona fizik për hartimin e raporteve të VNM-së

Lecencira se za pripremu izveštaja za Procenu Uticaja na Životnu Sredinu.

Vehbi Goxhuli

Përmbajtja

PËRBLLEDHJE EKZEKUTIVE E PËRMBAJTËJES SË RAPORTIT TË VNM	
PËR PËRDORIMIN E MATERIALIT RDF (Specifikim RDF) NË FURRAT	
RROTULLUESE TË NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C	5
1.0. Hyrje.....	10
2.0... Bazat ligjore për hartim e Raportit të VNM për materialin RDF..	15
3.0. Përshkrimin e procesit të punës si dhe përshkrimi i materialit RDF në formë koncepti.	17
4.0. Përshkrimi i ndikimeve të mundshme në mjedis dhe marrja e masave për parandalimin dhe zvoglimin e ndikimit në mjedis - gjatë procesit teknologjik për përfitimin e ferronikelit në NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C	33
5.0. Raporti i VNM për materialin RDF i planifikuar për të u përdorur në furrat rrotuluese për përfitimin e ferronikelit si projektet që i nënshtrohen procedurës paraprake të vlerësimit të ndikimit në mjedis-VNM	43
6.0. Paraqitja e alternativave kryesore të identifikuara nga ana e aplikuesit dhe dhënia e arsyeve kryesore për zgjidhjen e njëres prej tyre, duke i marrë parasysh efektet mjedisore;	46
7.0. Përshkrimi i masave të parapara për parandalimin dhe zvoglimin e ndikimit të mundshëm në mjedis nga projekti i propozuar pra për përdorimin e materialit RDF në furrat rrotuluese për përfitimin e ferronikelit & impiantin e lartë cekur	50
8.0. Karakteristikat e peizazhit	56
9.0. Masat e mbrojtjes së mjedisit	59
10.0. Konkluzionet dhe përmbledhja ekzekutive	62
11.0. Përfundim	64

PËRBLËDHJE EKZEKUTIVE E PËRMBAJTJES SË RAPORTIT TË VNM PËR PËRDORIMIN E MATERIALIT RDF (Specifikim RDF)

NË FURRAT RROTULLUESE TË NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C

Raporti i VNM për Materialin RDF-I klasifikuar ,është i bazuar në dëshirfrimin e kodeve shtetore ekzistuese në Republikën e Kosovës përkatësisht në kuadër të MMPH Departamenti për Menaxhimin e Mbeturinave si materiale jo të rrezikshem me kodet si në vijim (AW): 19 12 12, 19 12 04, 19 12 10, 20 03 01, 03 03 07 dhe 19 10 04 Fraksionet e Mbetjeve.

Koncepti I përmbajtjes së materialit RDF bazohet në vetiti fizike dhe termike të materialit RDF I cili është i përfituar nga mbetje të urbane sipas teknologjisë së trajtimit të mbeturinave për përfitimin e materialit RDF , Trajtimi mekanik dhe biologjik sipas specifikacioneve si lende material i përfituar jo i rrezikshme lende të përfituar për rritjen e energjisë i realizuar sipas procesit teknologjik në kuadër të impiantit për trajtimin e mbetjeve të ngurta në aspektin mekanik dhe biologjik .

Metodologjia fillestare e përfitimit të këtij materiali është Mënyrat Karakteristike të devolatizimit që janë matur në një atmosferë inerte në një furrë elektrike të tubit vertikal dhe në balancën e masës . Analiza e mostrave në formë të peletit me dimensione 70mm apo sipas kërkesave të tregut në një mjedis me temperaturë të lartë u arritën rezultatet të disa komponentëve që devolatizohen në ~280 ° C dhe ~ 420 ° C.

Nga kjo analizë është nxjerrë një konstatim se shkalla e ngrohjes nuk ka ndikim për të gjitha komponentet përbërse që të ndikojë në sasinë e devolatizimit, të mbetjeve të nxjerra si material i formuar si material I (pelletizuar –briket) .

Proceset e Trajtit Mekanike Biologjik (MBT) janë sistemet që përpunojnë mbeturinat me anë të kontrollit mekanik dhe biologjik për të zvogëluar masën organike neto.

Përqindja mesatare e lagështisë së objektivit në një bazë të lagësht do të jetë 22-25% në peshë bazuar në standardet përkatëse.

Përmbajtja e mbetjes nuk duhet të kalojë 25%, dendësia standarde përafërsisht 120-350 kg / m³.

Specifikacionet e materialit RDF , të përmbajtëjes së materialit RFD janë si në vijim në tabelën 1 :

Parametërat	Kriteret e pranueshmërisë	u.m.
Cl	10.000	mg/kg
Fl	200	mg/kg
S	6.000	mg/kg
As	30	mg/kg
Pb	300	mg/kg
Cr (tot)	100	mg/kg
Cu	500	mg/kg
Cadmio (Cd)		mg/kg
Mercurio		mg/kg
Ni	100	mg/kg

Në tabelën 1. Janë paraqitur parametra-elementët kryesore në përmbajtëjen e materialit RDF që mund të kenë Impakt mjedisor gjatë përdorimit në furrat rrotulluese për përfitimine Ferronikelit .

Madhësia e grimcave apo format e peletizuar –briketizua do të jetë 0-400mm, mesatarisht 60-100mm. –sipas kërkesave të tregut dhe Vlera kalorifike do të jetë 9-22 MJ / kg, me një mesatare prej 12-15 MJ / kg.

Përmbajtja maksimale e klorit nuk duhet të kalojë 1%, Merkuri nuk duhet të kalojë 7 mg / kg, përmbajtja e squfurit nuk duhet të kalojë 0.8%.

19 12 Mbeturina nga trajtimi mekanik i mbeturinave (p.sh. ndarja, kompaktimi, ngjeshja) të paspecifikuara diku tjetër , në Grupin e mbetjeve me kodin 19 12 , lidhur me përmbajtëjen e materialit RDF hyjnë këto parametra përmbajtësor që janë futur në sistemin e përfutimit të materialit RDF si materiale jo të rrezikshme :

19 12 04 Plastikë dhe gomë ;

19 12 10 Mbeturinat e djegshme (skarcitetet e lëndëve djegëse);

19 12 12 Mbeturina të tjera (përfshirë materiale të përziera) nga trajtimi mekanik i mbetjeve, të tjera nga ato të përmendura në 19 12 11

20 03 Mbeturinat tjera komunale – po ashtu në këtë grup të mbetjeve të cilat janë futur në sitemin për përfitimin e materialit RFD si mbetje urbane jo të rrezikshme janë si vijon:

20 03 01 Mbeturina e përziera komunale

03 03 07 Mbeturina të ndara mekanikisht nga pulpëzimi i mbeturinave të letrës dhe kartonit

19 10 04 Fraksione të lehta dhe pluhura, tjera nga ato të përmendura në 19 10 03.

Mbeturina të tjera (përfshirë materiale të përziera) nga trajtimi mekanik i mbetjeve, të tjera nga ato të përmendura në 19 12 11.

Raporti VNM për materialin RDF për përdorimin në furrat rrotulluese të Ferronikelit, bazohet në analizat e vazhdueshme nga laboratorët e akredituara nga shteti Italian i emertuar si në dokumentacionet shtesë :NATURA.

Për të identifikuar Impaktin mjedisor gjatë përdorimit të materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e ferronikelit fillimisht jemi bazuar në analizat laboratorike të realizuara prej kompanive Italiane që janë të akredituara sipas standarteve të Bashkimit Evropian.

Materiali RDF i planifikuar të importohet nga shteti Italian disponon me të gjitha analizat fiziko kimike , bakterologjike, sanitare që janë realizuar duke filluar nga Imipianti që janë prodhuar për të vazhduar pastaj të kompletohen edhe me analizat tjera fiziko kimike dhe mundësinë që mund të kenë ndikim në mjedis.

Roli i materialit RDF për të u përdorur në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit është planifikuar për rritjen e energjis me efikasitet dhe kohën optimale të fuurrave rrotulluese gjatë procesit teknologjik , përqëndrimi si aditiv i materialit RDF në furrat rrotulluese do të jetë nga 2% deri në 10% në përgjithësi , dhe përqëndrimi i aditivit të materialit RDF në furrat rrotulluese m'varte edhe nga lloji i xehes që do të hyjë në shfrytëzim apo në shkrirje për përfitimin e ferronikelit, sepse ka xehe me origjinë të ndryshme të importuara nga shtet tjera si nga Guatemala , Indonezija dhe nga Venbdurimet vendore të Republikës së Kosovës pranë Imipiantit –Objektit të Fabrikës së Ferronikelit.

Pra përmbajtëja e xeheve të ferronikelit dallojnë në m'vartësi nga origjina dhe konditat e konsolidimit si vendburime ne vendet amë ku janë formuar që importohen në Kosovë për Imipiantin e lartë cekur. Si për nga përqëndrimi i Ferronikelit si metal qe identifikon dhe arsyeton procesin teknologjik në Imipiantin e lartë cekur të NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C. edhe nga lagështija e xehes si parametër që e rritë koston e energjisë.

Ne mundë të konsiderojm se materiali RDF si komponentë energjetike , mundë të ketë aplikim sipas planifikimit të kompanis së lartë cekur për të u përdorur ne furrat rrotulluese të ferronikelit për enrgjin e lartë dhe efikase që e liron gjatë diegies me një vlerë kalorike prej : Vlera kalorifike do të jetë 9-22 MJ / kg, me një mesatare prej 12-15 MJ / kg.

Sa i përket Impaktit mjedisor për të cilinështë përgatitur raporti i VNM nga N.SH. Gjeomjedisi për materialin RDF për përdorimin në Furrat rrotulluese te Ferronikelit. Do të përmbledhet duke I shqyrtuar të gjithë materialin e ofruar nga NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C si dhe analizat laboratorike të materialit RDF që është planifikuar të importohet në Kosovë, puna ekipore në terren si dhe kompletimi me të dhënat për të gjithë kapitujt që e identifon si një dokument raportin e VNM për materialinn RDF . Që kanë një përmbajtëje si në vijim. të dhëna në vijim :

Kapitulli I parë: Hyrja , në të cilën përfshihen përshkrimi teknik i projektiti Përshkrimi i Lokacionit dhe Mjedisi në ngastrën përkatëse ,lokacioni, poziat gjeografike ,

Kapitulli i II : Në përgjithësi janë të përfshira baza ligjore ,pra baza Ligjore dhe legjislacioni relevant për mbrojtjen e mjedisit për Hartimin e raportiti të VNM

Kapitulli - III –Përshkrimin e procesit të punës si dhë përshkimi i materialit RDF në formë koncepti.

Kapitulli - IV , Përshkimi i ndikimeve të mundshme në mjedis dhe marrja e masave për parandalimin dhe zvoglimin e ndikimit në mjedis .

Kapitulli – V- aktivitete që zhvillohen në raport me publikun, Aspektet mjedisore që mundë të jenë të ndikuara nga aplikimi i përdorimit të materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e ferronikelit .

Kapitulli – VI; Alternativat dhe emisonet e mundshme nga Imipainti i lartë cekur.

Kapitulli – VII ;, Ndikimi i mundshëm i projektiti të propozuar në mjedis

Kapitulli – VIII; Përshkrimi i masava të parapara për parandalimin dhe zvoglimin e ndikimit të mundshëm në mjedis nga projekti I propozuar pra për përdorimin e materialit RDF në imipiantin e lartë cekur.

Kapitulli – IX; Përshkrimi , monitorimi dhe planifikimi menaxhimi per mbrojtjen e mjedisit –vlerësimi mjedisor gjatë hartimit të raportit të VNM.

Kapitulli –X; Përfundimi .

Kapitulli – XI ;, Përmbledhje jo teknike – kompletimi me të gjitha dokumentacionet shtes dhe analizat laboratorike të materialit-RDF që planifikohet të përdoret në furrat rrotulluese të Ferronikelit .

1.0. HYRJE

1. NJOHURI TË PËRGJITHSHME PËR SHKRITOREN E FERRONIKELIT

Shkritoja NewCo FERRONIKELI Complex L.L.C gjendet në Drenas. Drenasi ndodhet 20 km kilometra larg Prishtinës në perëndim, 24 kilometra në jug të Mitrovicës.

Fabrika shtrihet në një sipërfaqe të rrafshët me një pjerrësi të vogël nga veri-lindja drejt jug-perëndimit, prej 620 deri 590 m. Në fund të pjerrësisë ndodhet lumi Drenica, me rrjedhë drejt lindjes me 1 km nga kufiri jugor i zonës, në nivel prej 570 m.

Nga pikëpamja mjedisore kompleksi ekzistues mund të ndahet në 3 entitete:

- o Fabrika: ndodhet në një zonë industriale prej 81 ha. Qyteti Drenas ndodhet 1,3 kilometra në jug-perëndim larg shkritojes.
- o Deponia e skories në Sukë ndodhet 500 m nga kufiri lindor i fabrikës. Hapësira e sajështë rreth 32 ha. Skoria e deponuar në këtë deponi përmban rreth 3 milionë ton skorie në formë granulash nga e kaluara;
- o Pajisjet për ujë: këto mjete (pajisje) e mbledhin ujin nga hidrosistemi Ibër-Lepenc (17 km në veri-lindje të fabrikës). Këto mjete ndihmëse kanë një sipërfaqe prej rreth 1.2 ha.

Përreth fabrikës janë gjetur kryesisht sedimente të serpentinit nga Permotrias dhe sedimentet e sipërme janë Pliocene dhe periudha Kuaternare.

- o Serpentina: Këto serpentina janë gurët më të vjetër nga fusha e hulumtimit dhe janë të rëndë për xehet silikate të Ni-Co. Këto serpentina mbulojnë një sipërfaqe të madhe. Ato kanë një ngjyrë të kuqe të mbyllët dhe struktura e tyre e brendshme paraqet depërtimin e ajrit në pore;
- o Sedimentet pliocene paraqiten me argjilë, ranishtë dhe fundërrina prej rëre dhe mbulojnë hapësirën më të madhe të fushës hulumtuese. Fundërrinat më të fundit (Kuaternare) janë nga shtresat e sjella (aluviale) të formuara në luginën e Drenicës. Ato janë të formuara nga zhavorri i sjellë (aluvial) dhe rërës. Fuqia e tyre gjeologjike ndryshon prej 2 deri 8 metra.

Në zonën lokale (Kamenicë dhe Sukë) mund të gjendet guri gëlqeror si prej mermeri. Në zonën e Gradicës janë gjetur gurë gëlqeror me rërë dhe konglomerat. Në figurën 1 është paraqitur vendndodhja e fabrikës së Ferronikelit me rrethinë.

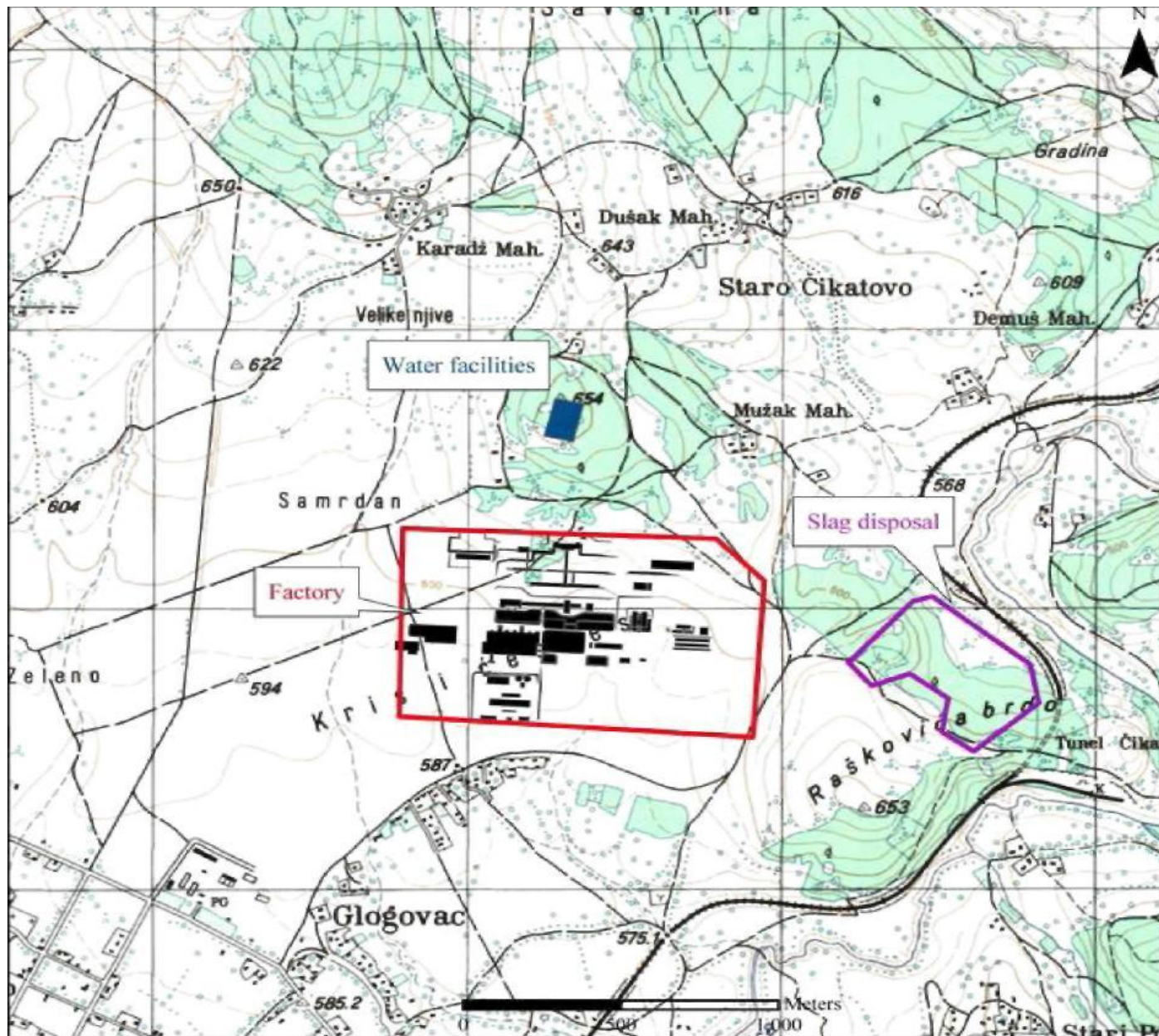

Figura 1. Vendndodhja e shkrites së Ferronikelit

1.1. Lëndët e para për përfitimin e nikelit

Parimisht lëndët e para (xehet e nikelit) për përfitimin e nikelit ndahen në dy grupe:

a) hidroksilate apo të oksiduara, dhe

b) sulfide të nikelit apo të bakër nikelit.

Këto xehe të gjitha shquhen me përmbajtje shumë të vogël të nikelit dhe përmbajtje shumë të lartë të komponimeve sterile dhe të lagështisë.

1.2. PROCESI TEKNOLOGJIK I PËRFITIMIT TË FERRONIKELIT DHE PLANIFIKIMI I PËRDORIMIT TË MATERIALIT *RDF* NË FURRAT RROTULLUESE TË FERRONIKELIT

Ferronikeli prodhon një ferroaliazh unik - ferronikelin (FeNi). Xehja e hekur-nikelit furnizohet nga minierat lokale (Gllavica dhe Çikatova), si dhe xehja nga shtetet tjera (si Guatemala, Shqipëria, Turqia, etj.).

Pas bluarjes në madhësi 0-50mm, xehja dërgohet në shtregat për xehe. Nga shtregat, xehja dërgohet në bunkerët furnizues së bashku me linjit në shiritat transportues (dy shirita për xehe, një shirit për linjit). Xehja dhe linjiti pastaj furnizohen në furrën rrotulluese;

Tharja dhe pjekja e xehes bëhet në furrat rrotulluese (dy furra rrotulluese, 100m të gjata, me diametër 5 m). Ngrohja e furrave rrotulluese bëhet me përdorimin e petrol-koksit dhe mazutit si lëndë djegëse;

Pra në këtë hapë të procesit teknologjik është e planifikuar të përdoret sikurse aditiv –shtojc materiali RDF e cila me vlerën kalorike që ka si përmbajtëjes së materialit RDF sipas kodeve shterore të Republikës së Kosovës.

Materiali RDF- të kategorisë së 1 bazuar në AW: 19 12 12, 19 12 04, 19 12 10, 20 03 01, 03 03 07 dhe 19 10 04 si Fraksionet e Mbetjeve: Vlera kalorifike do të jetë 9-22 MJ / kg, me një mesatare prej 12-15 MJ / kg. Me këtë vlerë kalorike do të rritet shpejtësia e ngritjes së temperaturës në furrat rrotulluese në Ferronikel, energjia konsiderohet e eficientë edhe për arsye të kështu merr më të ulët nga ly aditiv si dhe arrihen rezultatet e planifikuara sipas procedurës të procesit teknologjik për përfitimin e ferronikelit . Sasija që do hyj si komponente shtojc-aditive gjithnjë është në vartësi edhe nga lloji I xehes apo origjinës së

Xehes së Ferronikelit , e cila xehe ferronikelit dallon nga vendburimet vendore konkretisht të Gllavicës dhe Çikatovës , me xehen e nga shtet tjera si (Guatemala, Shqipëria, Turqia), pikrisht duke filluar nga lagështija e xehes pastaj edhe parametrat tjerë në përendrim të metaleve të ferronikelit si dhe fortësisë së xehës në thërmim .

Parametri I Lagështisë së xehes e determinon përqindjen aditive të planifikuar të materialit RDF për të e vënë në funksion rritjen më të shpejt të temperaturës në Furrat Rrotulluese krahas petrol –koksit mazutiti dhe linjtit. Reduktimi apo menaxhimi I temperaturës në furrat rrotulluese mund të rregullohet fillimisht me linjit. Mirpo shtimi nga 2% e materialit RDF si aditiv mendojmë se është në raport me lagështinë e xehës e cila si vendburim i krijuar i ferronikelit e karakterizon origjinën dhe mënyrën e formimit të Vëndburimeve të e xehes së ferronikelit Ferronikelit për përfitimin nga procesi teknologjik Nikelin .

Xehja e pjekur lëshohet apo qitet në një kazan dhe përmes vinçave në lartësi bartet në furrën elektrike. Gazrat dhe pluhuri që dalin nga furrat rrotulluese trajtohen në precipitatorët elektrostatik.

Shkrija bëhet në furrën elektrike (teknologjia ELKEM), në temperaturë prej 1400-1600 °C. Shkrija krijon skorien nga furra elektrike e cila para se të dërgohet në deponinë e skories kthehet në formë granulash. Deponia e skories ndodhet rreth 500m në lindje të fabrikës nga rrethoja e saj. Gazrat që lirohen gjatë procesit të shkrijës trajtohen në sistemin për pastrimin e gazrave (skruberët).

Rafinimi i ferronikelit si lëndë e parë (i papasuruar) bëhet në konvertor vertikal (dy konvertorë), duke fryrë oksigjen dhe shtimin e gurit gëlqeror apo gëlqeres. Rafinimi krijon skorien e konvertorit e cila dërgohet në një impiant magnetik për ndarje (tash një thërmues mobil) e që ndodhet në largësi prej 250 m. Gazrat që lirohen (dalin) trajtohen në skruber të lëngtë (aparate pastrues me ujë);

Ndarja e ferronikelit të rafinuar në 25kg ingotë (kallëp) dhe në formë granulash. Prej Tetorit 2013 përdoret mundësia e dytë – ferronikeli i rafinuar në formë granulash.

NewCo FERRONIKELI prodhon ferronikel sipas skemës së procesit teknologjik si në vijim

» NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C - SKEMA E PROCESIT TEKNOLOGJIK «

8

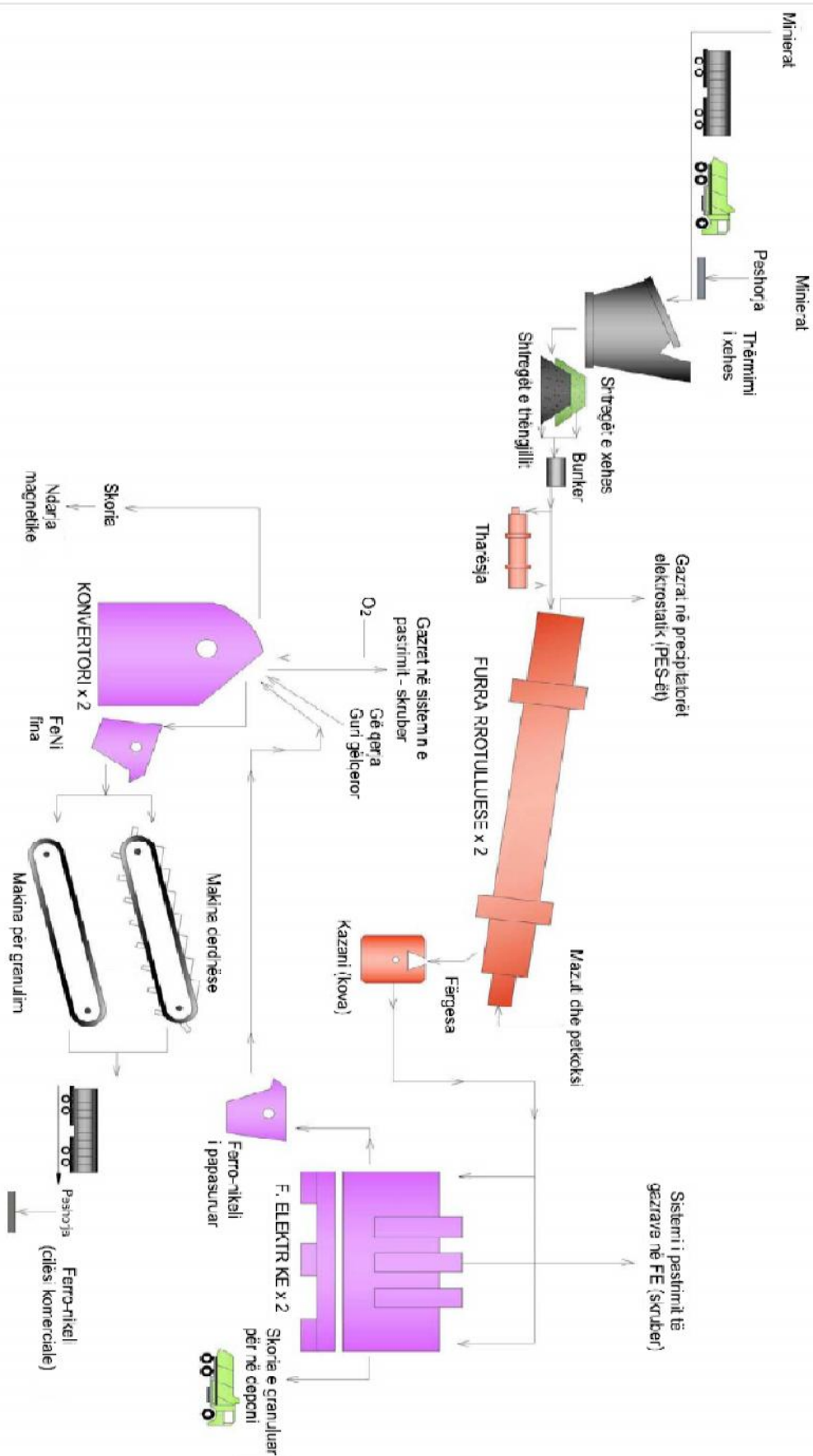

Figura 2. Skema e procesit teknologjik për prodhimin e ferronikelit

2.0. BAZA LIGJORE PER HARTIMIN E RAPORTIT TË VNM-së PËR MATERIALIN RDF NË FURRAT RROTULLUESE TË FERRONIKELIT

Legjislacioni ne lidhje me ruajtjen e mjedisit eshte ne perputhje me normativat evropiane ta mbrojtjes se mjedisit në këtë Lokacion në ngastrën NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C –,. Ligji i parë implementues për mbrojtjen e mjedisit fillon nga me datën ne vitin 2003, taniëshhtë hartuar Ligji i ri per Mbrojtjen e Mjedisit Nr. 03/L-025, ne te cilin përveç tjerash në të potenceohet te gjitha veprimtarite DHE BOLIGIMET e personave fizike dha juridik- ligjor. Qoft Operatorët prodhues Vendas apo te huaj, qe ushtrojne veprimtari ta reja qoft në prodhim apo si Operator shërbyes dhe prodhues dhe kane ndikime ta theksuara impakt ne mjedis, do te jene tema të vleresimit te ndikimit ne mjedis. Na lidhje me vleresimin e ndikimit ne mjedis - VNM është e aprovuar dhe funksionon Ligji per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis Nr. 03/L-214 i cili i përcakton te gjitha procedurat per pergatitjen dhe paraqitjen per miratim te Raportiti të VNM. Ligji per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis –VNM Nr. 03/L-214 ka per qellim per ta siguruar mundesimin e nje vleresimi te përgjithshëm me ndërthurjen dhe mbërthimin e ndikimeve mjedisore të projekteve apo veprimtarive që do të realizohen , dhe projekteve të planifikuara përmes veprimtarive qe do te realizohen me qellim qe te parandalojne dhe te zvogelojne, në raste të veqanata të e sanojn apo menjanojne efektet negative ne mjedis ne kohen e duhur.

Ligjet me te rendesishme te aplikuara per hartimin e VNM-se per projektin e planifikuar për për materialin RDF në furrat rrotulluese të ferronikelit per përfitimin e ferronikelit, jane si me poshte:

- Ligji per Mbrojtjen e Mjedisit Nr. 03/L-025
- Ligji per VNM Nr. 03/L-214
- Ligji per minierat dhe mineralet Nr. 03/L-163
- Ligji per mbrojtjen e ajrit nga ndotja Nr.03/L-160
- Ligji per ujarat e Kosoves Nr.04/L-147
- Ligji per Mbeturina Nr. 04/L-060
- Ligji per mbrojtjen e natyres 03/L-233
- Ligji per token bujqesore Nr. 02/L- 26

- Ligji per mbrojtjen nga Zhurma- ndotja akustike Nr. 02/L-102
- Ligji per mbrojtjen nga zjarri Nr. 04/L-012.
 - Ligji për planifikim hapësinor Nr. 04/L-174
 - Ligji Për parandalimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes Nr. 03 / L-043
 - Ligji për Kimikate Nr. 04/L-197

Sipas direktivave të Bashkimit Evropianështë bazë për funksionimin e legjislacionit të sektorit të mbeturinave në Kosovës, konkretisht ligji (Nr.2012/04-L-060)është bazamnet për të I sjellur standartet Evropiane në Kosovë, përmes këtij ligji synohet të arrihet si vijon:

- a) Reduktimin dhe evitimin sa më të madhë të mundshëm të gjenerimit të mbeturinave .
- b) Ripërdorimin-riciklimin e komponentëve të përdorshme nga mbeturinat;
- c) Zhvillimi i Qëndrueshëm përmes mbrojtjes dhe ruajtjes së resurseve natyrore dhe njerëzore ;
- d) Parandalimi i ndikimeve negative të mbeturinave në mjedis dhe shëndetin e njeriut;
- e) Deponimi përfundimtar i mbeturinave në mënyrë të pranueshme mjedisore.

Për zbatimin e ligjit për mbeturina gjatë përgatitjes : **PËR RAPORTIN E VNM PËR MATERIALIN RDF NË FURRAT RROTULLUESE TË FERRONIKELIT** pra ligjit Nr.04/L-060, janë miratura udhëzimet administrative si në vijimë:

1. Udhëzimi administrativ-UA Nr 02/2017, për një listë të mbeturinave të rrezikshme sipas origjinës.
2. UA nr. 07/2016 , për kushtet e informacionit mjedisor ;
3. UA nr. 23/2015, për eksportin, importin dhe transitin e kimikateve të caktuara të rrezikshme, procedura IPP-së;
4. UA nr. 21/2014 , për menaxhimin e mbeturinave nga industria nxjerrëse dhe minierat;
5. UA nr.07/2014 , për kompetencat e mabjtësve, prodhuesve dhe importuesve të produkteve të mbeturinave;
6. UA nr. 16/2013 për vlerat kufizuese për koncentrimet e komponentëve të rrezikshme në mbeturina;
7. UA nr. 05/2013, për katalogun shtetror të mbeturinave ;
8. UA nr. 20/2012, për eksportin, importin dhe transitin e mbeturinave .
9. Udhëzimi Administrative Nr. 30/2014 për kushtet, mënyrat , parametrat dhe vlerat kufizuese të shkarkimit të ujërave të ndotura në rrjetin e kanalizimit publik dhe në trupin ujqor.

Gjate hartimit te raportit per vleresimin e ndikimit ne mjedis-VNM - PËR PËRDORIMIN E MATERIALIN RDF NË FURRAT RROTULLUESE TË FERRONIKELIT, perpos vizitave qe iu jane bere lokalitetit Në ngastrën ku Graviton Objekti i Fabrikës së Ferronikelit në Impiantin NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C si dhe disa a here, konsultimeve qe jane bere me Administraten dhe menxhmentin e mbrojtjes se mjedisit në kuadër të NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C –

konsultuar edhe:

- Është marrun në konsiderim edhe ekspertizat mjedisore si dhe pëlqimet mjedisore të miratuara për NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C
- Të gjitha dokumentacionet përkatëse që e identifikon veprimtarin e NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C. janë në shtojcën e raportit të VNM për këtë veprimtari .Krahas parashikimeve themelore nga regullativat ligjore te cekura me larte per nevoja te hartimit te raportit te VNM-s jane shfrytezuar edhe regullativa relevante tjera ligjore, duke perfshire ligjet aplikative te cilat tani jane na fuqi.
- Është shfrytezuar edhe rregullativa relevante nderkombetare si dhe direktivat parkatëse per mjedis si qe ashta direktiva e VNM-s (85/337/EEC) .

3.0. PËRSHKRIMIN E PROCESIT TË PUNËS SI DHË PËRSHKIMI I MATERIALIT RDF NË FORMË KONCEPTI

Përshkrimi i Vetive Fizike dhe termike te RDF e përcakton përmbajtëjen e materialit RDF të përfituar sipas mbetjeve urbane jo të rrezikshme të klasifikuara fillimisht për të I futur në sitemin RDF , për të përfituar nga mbetjete urbane sipas teknologjis se trajtimit te mbeturinave per perfitimin e materialit RDF sipas kodeve shterore të Kosovës si mbetje jo e rrezikshme sipas kodeve si vijon:

19 12 04 Plastikë dhe gomë ; 19 12 10 Mbeturinat e djegshme (skarcitetet e lëndëve djegëse);

19 12 12 Mbeturina të tjera (përfshirë materiale të përziera) nga trajtimi mekanik i mbetjeve, të tjera nga ato të përmendura në 19 12 11

20 03 Mbeturinat tjera komunale – po ashtu në këtë grup të mbetjeve të cilat janë futur në sitemin për përfitimin e materialit RFD si mbetje urbane jo të rrezikshme janë si vijon:
 20 03 01 Mbeturina e përziera komunale; 03 03 07 Mbeturina të ndara mekanikisht nga pulpëzimi i mbeturinave të letrës dhe kartonit. 19 10 04 Fraksione të lehta dhe pluhura, tjera nga ato të përmendura në 19 10 03. Mbeturina të tjera (përfshirë materiale të përziera) nga trajtimi mekanik i mbetjeve, të tjera nga ato të përmendura në 19 12 11.

Trajtimi mekanik dhe biologjik sipas specifikacioneve si lende materiale i perfituar si material mbetje jo i rrezikshme. Lënda e përfituar mundë të ketë aplikim për rritjen e energjis tek Imipiantët tjera dhe në Operatorët prodhues, rritjen e temeperaturës për një kohë shumë më të shkurter dhe me nje energji eficiente . I cili është i perfituar ne kuader te impiantit per trajtimin e mbetjeve te ngurta ne aspektin mekanik dhe biologjik . Hapi I parë I procesit teknologjik të trajtimin e mbetjeve urbane ne aspektin mekanik dhe biologjik të mbetjeve urbane, është. Mënyrat karakteristike e devolatizimit pra, janë matur në një atmosferë inerte në një furrë elektrike të tubit vertikal dhe në balancën e masës . Analiza e mostrave ne form te peletit në një mjedis me temperaturë të lartë u arriten rezultatet të disa komponentëve që devolatizonin në ~280 ° C dhe ~ 420 ° C. Nga kjo analizë është nxjerr nje konstatim se shkalla e ngrohjes nuk ka ndikim për të gjitha komponentet përbërse që të ndikojë në sasinë e devolatizimit, të mbetjeve të nxjerra si material i pelletizuar –briket .

Proceset e Trajtimit Mekanike Biologjik (MBT) janë sistemet që përpunojnë mbeturinat me anë të kontrollit mekanik dhe biologjike për të zvogëluar masën organike neto.

Ka një numër të teknologjive të procesit që ofrojnë zgjidhje të tilla do të thotë se MBT- Trajtimi Mekanik dhe Biologjik i mbeturinave nuk është një zgjidhje e plotë e menaxhimit të mbeturinave . Për përfitimin e materialit RDF nga nga sistemi i njohur si RDF , për të arritur rezultaet pozitive në materialet e përfituara si RDF , fillimisht kërkohet të dominonj mbetjet urbane jo të rrezikshme dhe tërësisht në futjen e sistemit RDF si materialin jo te rrezikshme pra futjen ne sistemin RDF e nje lloji mbetje urbane jo te kontaminuar apo me perqendrim shume te ulet te elementeve ndotes te identifikuara me perqendrim maksimal te lejuar permes procesit teknologjik , si gazifikimit dhe pirolizës. Në këtë metodologji të trajtimit mekanik dhe biologjik të mbeturinave urbane , po bëhen apo konsiderohen si mundësi për deponimin e mbetjeve nga riciklimi dhe me tutje te Trajtimit mekanik dhe biologjik të mbeturinave urbane MBT bimëve

Procesi i trajtimit të tillë përdoret për përfitimin e një materiali adekuat si RDF me specifikacionet e komponenteve perberese jo te rrezikshme pas riciklimit përkates për këtë lloji të mbetjeve si material i dalur nga sistemi RDF .

Përbërja e mbetjeve nga proceset MBT ndryshon varësisht nga materiali i futur në sistem, konfigurimi e vetë sistemit dhe vendimet individuale të menaxhimit të marra nga operatori i impiantit, i cili do të varet kryesisht nga ekonomia e tregut dhe kërkesat e tregut .

Eshte interesante për të vënë re se vlera DLH e mbetjeve është e ngjashme, por kompozimet e tyre nuk janë.

Gjë që thekson gjithashtu nevoja për të kuptuar se provat-mostrat fizike dhe termike ndryshojnë me përbërjen.

Metodologji e avansuar dhe me kosto me te lire eshte duke u aplikuar si metoda e trajtimit përmes : gazifikimit dhe pirolizës .

Tani ekzistojnë një numër barrierash për sistemin RDF duke u pranuar si metoda të asgjësimit në të integruar sistemet e menaxhimit të mbeturinave. Këto përfshijnë shqetësimin e publikut gjatë emetimit dhe të dhënat e pamjaftueshme nga bimët apo materialin e futur ne sistemin RDF , Mirpo ne rastin konkret te kodeve te materialit RDF qe ne jemi fokusuar , besojm se i perket perberjes materiale jo te rrezikshme per arsye se metodologjia e perfitimit te materialit RDF sipas kodeve shtetore te Republikes se Kosoves i determinon dhe jane materiale jo te rrezikshme per arsye se ne menyre te veqant jane futur ne sitem mbetjet urbane jo te kontaminuara sipas perqendrimit maksimal te lejuar të elementeve tjera toksike te mundshme .

3.1. PELLETTIZIMI NË SISTEMET ATT

Pelletizimi ne form Briketi i lëndës djegëse të nxjerrë nga mbetjet (RDF) është normalisht

E ndërmarrë për të përmirësuar dendësinë më të madhe të mbeturinave,

Karburantet e pelletizuara janë gjithashtu janë formuar me densitet më të lartë dhe prandaj

përmban më shumë energji për vëllim, pasi që fishekët (si pamja-forma e Peletit) e karburantit janë homogjenizuar dhe pasi grimcat e tilla të vogla janë bllokuar në matricën materiale.

vetitë e fishekëve (të tilla si madhësia, forma dhe densiteti).

Gjithashtu jane me rëndësi vendimtare energjia që kërkohet gjatë trajtimit mekanik dhe biologjik pra, nga sasia totale e energjisë që kërkohet për të prodhuar “fishekët” –format e pelletizuar nga 0 deri

70 mm apo ne amksimum 400mm. Realizueshmëria e tyre kryesisht ne vartesi nga kerkesat e tregut vendor e nderkombetar .

Ne figuren 3. Testimet e kryera ne termobilanc e njohur edhe si analiz termo-gravimetrike , ne nje atmosfer inerte .

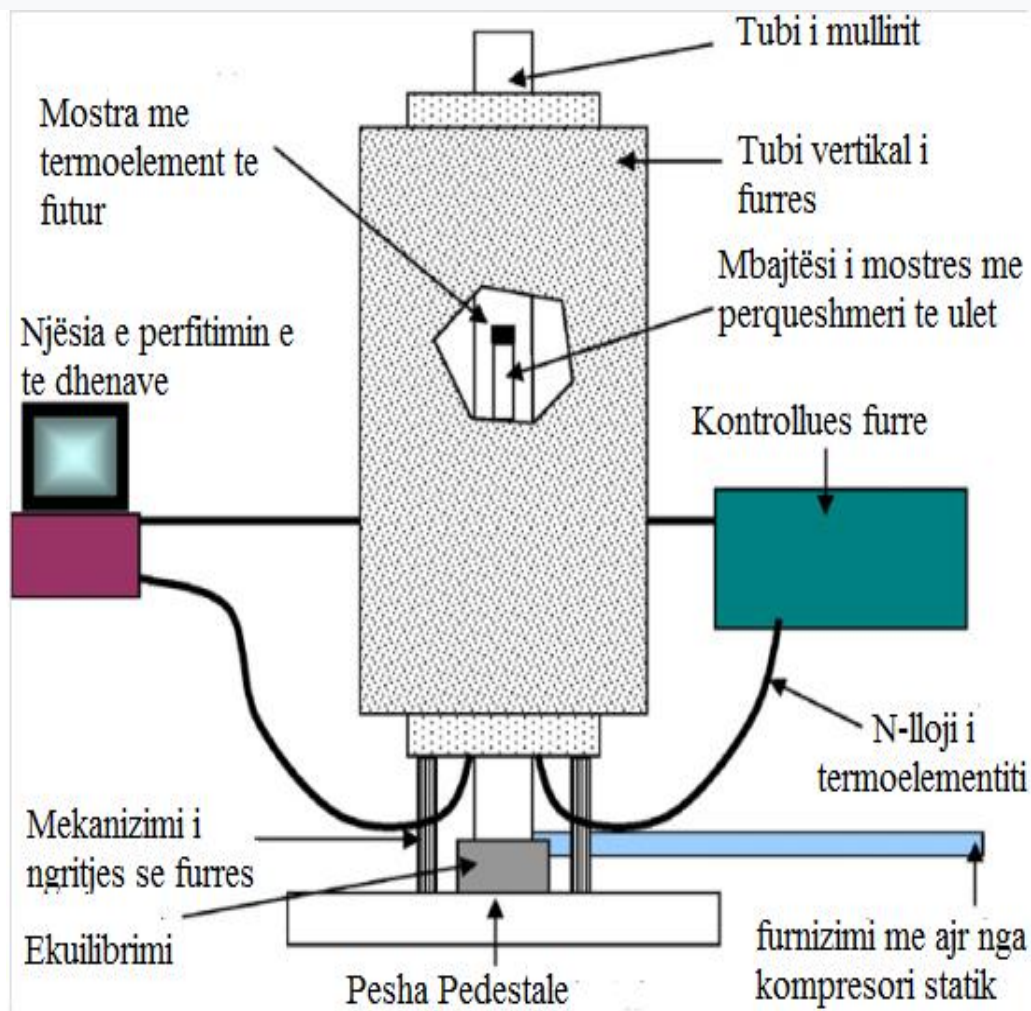
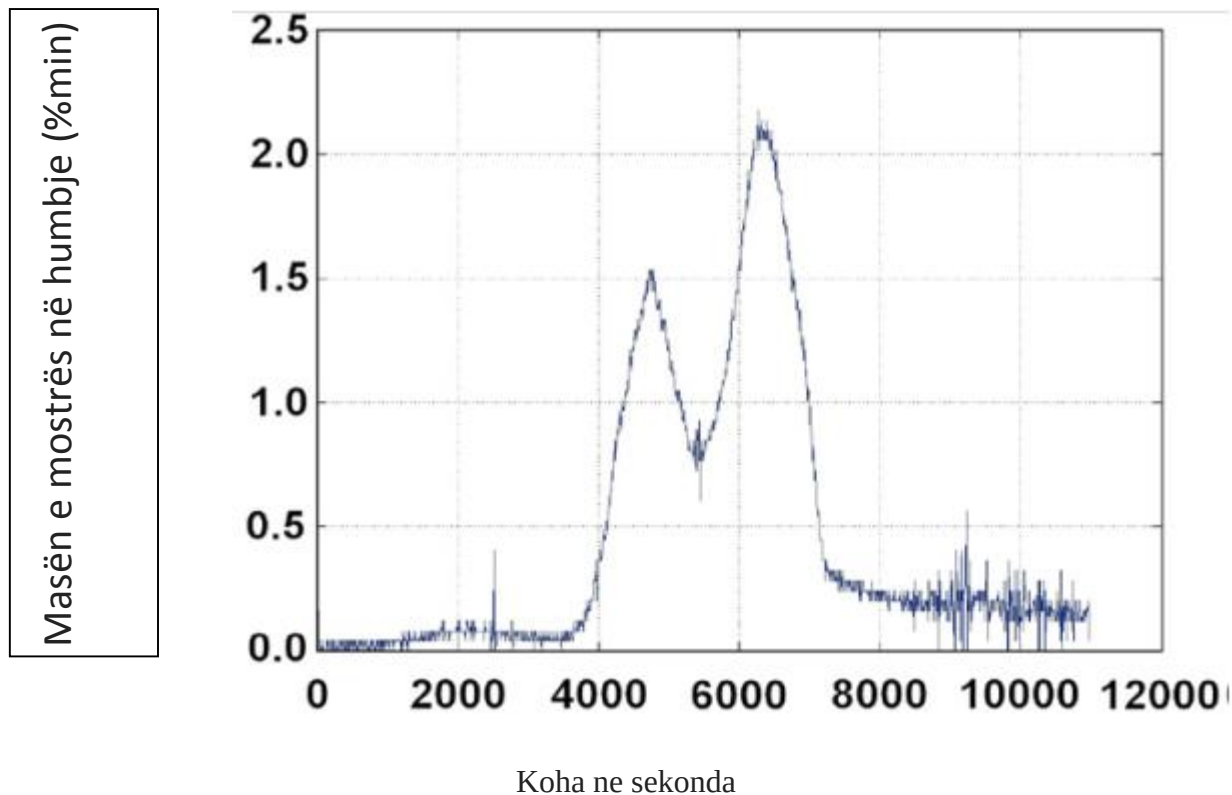

Figura 4. Vlerat maksimale sipas lakores ne grafikon paraqet vleren ne gjurem qe ndodhet ne intervalin ne mes : 4760 deri ne 6350, keto dy vlera parqesin pranin e dy fraksioneve te pa qendrueshme qe ne I konsiderojm gjurmë në mostrën materiale . Pra devolatizimi ishte I plotë pasi rrethë 8000 e ngurt duke I lene rrehtë 15% si material I mbetur I konsideruar si skorje –shkrumi.

Në Figurën5 . Në form tabelare janë paraqitur përqëndrimet maksimal të lejuara të përmbajtëjes së materialit RDF për përdorimin në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit.

Parametërat	Kriteret e pranueshmërisë	u.m.
Cl	10.000	mg/kg
Fl	200	mg/kg
S	6.000	mg/kg
As	30	mg/kg
Pb	300	mg/kg
Cr (tot)	100	mg/kg
Cu	500	mg/kg
Cadmio (Cd)		mg/kg
Mercurio		mg/kg
Ni	100	mg/kg

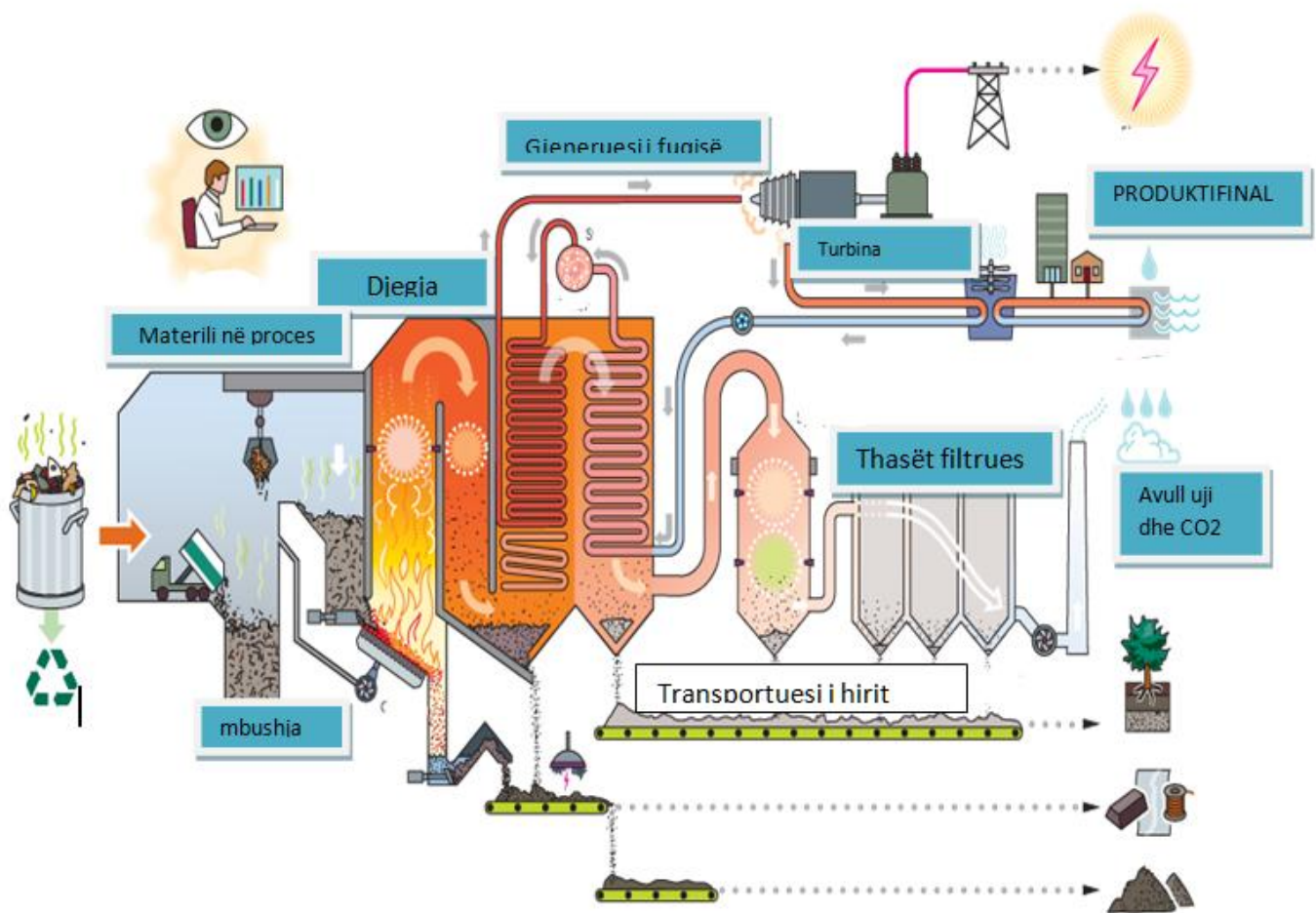
3.2. Përshkrimi i pajisjeve dhe procesit teknologjik me përdorimin e materialit RDF dhe rëndësia e tij për emitimin e energjis termike

Mbeturinave sipas kodeve 03 03 07; 19 10 04; 19 12 04; 19 1210; 19 12 12; 20 03 01; 19 08 05; 19 03 05, tani e tutje do të shënohe (emrohen) vetëm mbeturinave për përfitimin e materialit RDF .

Duke pasur parasysh llojin e projektit , proceset të cilat zhvillohen për realizimin e projektit, që do të thotë se ka të bëjë me trajtimin e mbeturinave komunale dhe mbeturinat tjera sipas kodeve sipas kodeve të lartë cekura për prodhimin e energjisë termike .

Pajisjet gjegjësisht vija teknologjike për trajtim termik të mbeturinave mundë të ketë përdorim edhe për ngritjen e temperaturës prodhimin e energjis termike e gjithashtu ka edhe performanca apo fuqi kalorike edhe për prodhimin e energjis elektrike , përmes aplikimit të produkteve –materialit RDF në këtë sistem të përfitimit të RDF. Taniëshhtë teknologji e re edhe në Bashkimin Evropian .

Në figurën 7. është paraqitur skema teknologjik e përdorimit të sistemit RDF apo materialit RDF për përfitimin e energjis termike për prodhimin e energjis, paraqitja e skemes teknologjike në vijimëshhtë një mënyr e vizuale e rëndësis së përdorimit të materialit RDF në disa projekte teknologjike të caktuara që mund të monitorohen dhe menaxhohen, për arsye se përmes sistemit RDF arrihen në praktike temperaturat të larta për një kohë të shkurt që ne mund të e konsiderojm edhe si energji eficiente . Në këtë mënyr mendojm se impakti mjedisor nga përdorimi i materialit RDF ne furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit ,është nën përqëndrimin maksimal të lejuar dhe edhe ai përqëndrim sa do që të jetë i vogël , mundë të menaxhohet edhe sanimi deri ne gjurmë.Pra do të ketë efekt pozitiv përdorimi i këtij materiali edhe në Furrat rrotulluese të Ferronikelit për përfitimin e Ferronikelit duke u përdorur sikurse aditiv duke filluar me një përqëndrim prej 2% deri në 12% maksimum. Pra Figura ne vijim është nje shembull I funksionimit të Impianteve për përfitimin e energjis alternative edhe ne shtetet e Bashkimit Evropian si ne Zviver , Angli , Gjermani , Turqi , Itali.

3.3 Proceset që kryhen për klasifikimin e mbeturinave për futjen në sistemin RDF mbetjet jo të rrezikshme si - mbeturina komunale dhe Urbane – janë mbeturinat të dominuara kryesisht nga amvisëritë, po ashtu edhe mbeturinat nga aktivitetet tjera, të cilat për shkak të përbërjes dhe natyrës së tyre, janë të ngjashme me ato të amvisërisë.

Mbeturinat komunale përbëhen nga: mbeturinat organike 35.3%, mbeturinat qelqi 21%, mbeturinat druri 11%, mbeturinat plastike 9.4%, mbeturinat metali 9.3%, mbeturinat tekstili 8.2 %, mbeturinat letër 4.6%, mbeturinat e rrezikshme 1.2%, nga ku mundë të konkludohet se sasinë më të madhe të mbeturinave e përbëjnë mbeturinat organike 35.3 %, ndërsa sasinë më të vogël mbeturinat e rrezikshme 1.2 %. Realizimi projektit të planifikuar na bazë të hapësirës se ku kryhen mund të ndahen si aktivitete të jashtme dhe aktivitetet e brendshme. Aktivitetet e jashtme – nënkupton proceset të cilat kanë të bëjnë me organizimin e veprimeve dhe procedurave ku bëhet pranimi, regjistrimi dhe matja e peshës së

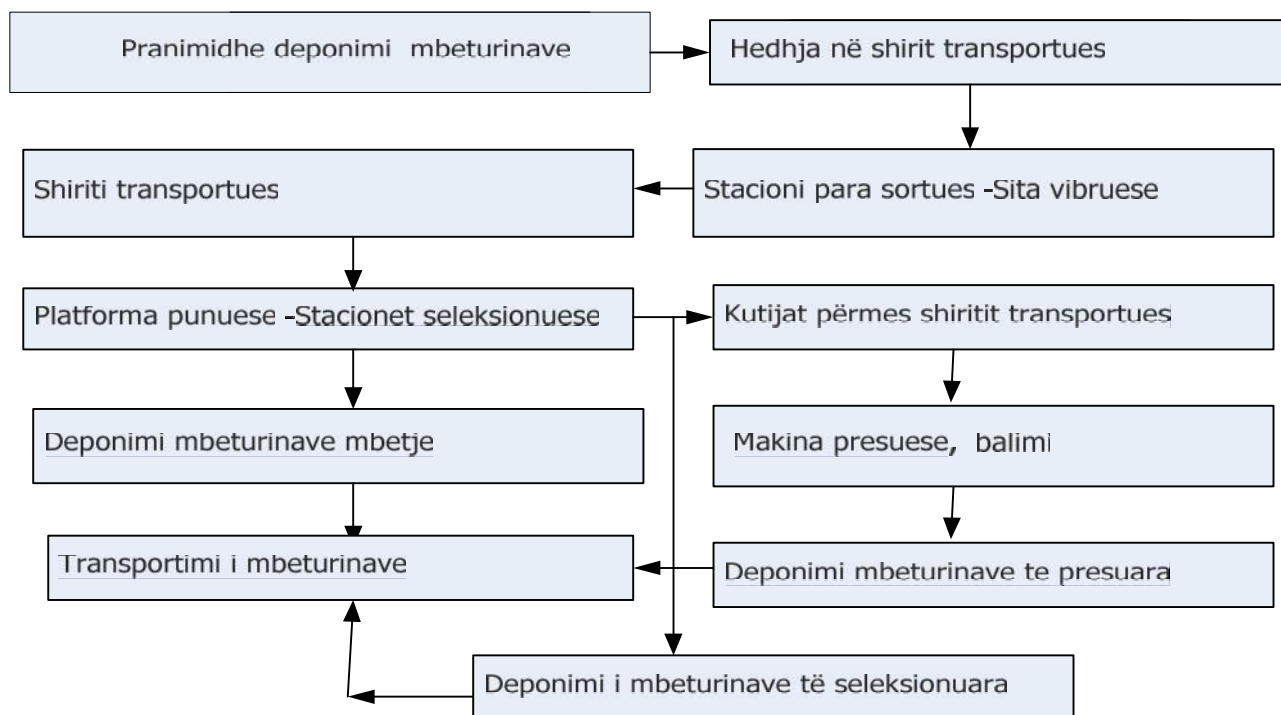
mbeturinave. Aktivitetet e brendshme – nënkupton proceset që kanë të bëjnë me vet seleksionimin e mbeturinave dhe pastaj trajtimin e tyre. Radhitja e pajimeve për realizimin e procesit teknologjik shihet në vijim:

Përshkrimi i procesit teknologjik: pas pranimit të kamionit me mbeturina komunale ai matet në peshoren për kamionë kamioni i shkarkon mbeturinat në hapësirën për deponimin e tyre në platon, mbeturinat me anë të ngarkuesit hedhen në shiritit pranues, ktu mund të vendoset një hapës qese në të cilin qeset e mbeturinave hapen dhe zbrazen, nga ku transportohen në rrjetën kulluese për kullimin e lëngjeve nga mbeturinat, nga ku përmes shiritit transportues mbeturinat transportohen në stacionin para-sortues siten vibruese e cila bënë ndarjen e copëzave të vogla dhe bënë seleksionimin manual me te lehte, nga ku përmes shiritit transportues, mbeturinat transportohen në platformën punuese (stacionet seleksionuese) numri i stacioneve determinohet nga numri i materialeve të cilat seleksionohen, nga ku mbeturinat hedhen në kutijat (enët ,bunkerët) përkatëse për mbeturinat e seleksionuara, pastaj përmes shiritave transportues kutijat (enët ,bunkerët) bahet klasifikimi, i mbeturinave të cilat përdoren për trajtim termik për prodhimin e energjis, si dhe presimi, ambalazhimi , deponimi i mbeturinave të ambalazuara, si mbetje nga klasifikimi i mbeturinave komunale, të cilat nuk trajtohen me metoden termike për prodhimin e energjisë.

Para platformës punuese është i vendosur ndarësi magnetik i cili i ndan objektet metalike nga mbeturinat. Mbeturinat organike që nuk seleksionohen përmes shiritit transportues deponohen në depon e posaçëm pastaj dergohen në pajimet për trajtim termik. Përfitimi i materialit RDF është e mundur duke krijuar një material i gatshëm për prodhimin e energjis termike, cili mund të dallohet në përbërjen e parametrave fiziko kimik dhe bakteriologjik që mund të identifikohet si material RDF sipas kodeve shtetërore që I kemi cekur në fillim në Permbledhjen Ekzekutive të raportit të VNM për materialin RDF të përdorur në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit .

Ne figurën 8. është paraqitur skema e trajtimit të mbeturinave përmes sistemit RDF

Paraqitja skematike e trajtimit të mbeturinave

3.4. Trajtimi i gazrave të tymit prej përdorimit të materialit RDF si mbetje nga përpunimi i mbeturinave pas trajtimit të tyre

Sistemi për trajtimin e gazrave të tymit do të jetë në përputhje me kërkesat sipas direktivave Europiane Nr. 2000/76/CE dhe legjislacionit vendor në fuqi

Instalimi i sistemit të trajtimit të gazrave do të jetë në harmoni me kapacitetin e dëshiruar të impiantit. Absorbentët që do të përdoren do të jenë bikarbonati i natriumit apo aditivët me bazë të karbonatike. Komponentet kryesore për gazrat e trajtuara do të jenë aditivët në sistemin e dozimit, sistemi i filtrimit me thasë dhe sistemi i ventilimit (ventilator). Mbetjet gjat aplikimit të këtij sistemi të pastrimit të gazrave të tymit janë hiri fluturuesi cili mënjanohet nga tymi, dhe mbetet në filterët e instaluar. Ky system rrit efikasitetin e shpërndarjes dhe zvoglimin e efektit të ndotësve. Masa e pluhurit e cila ndalet nga thasët e vendosur në pajisjet për filtrim ku kemi të bëjmë me një system modular, në mënyrë impulsive goditen

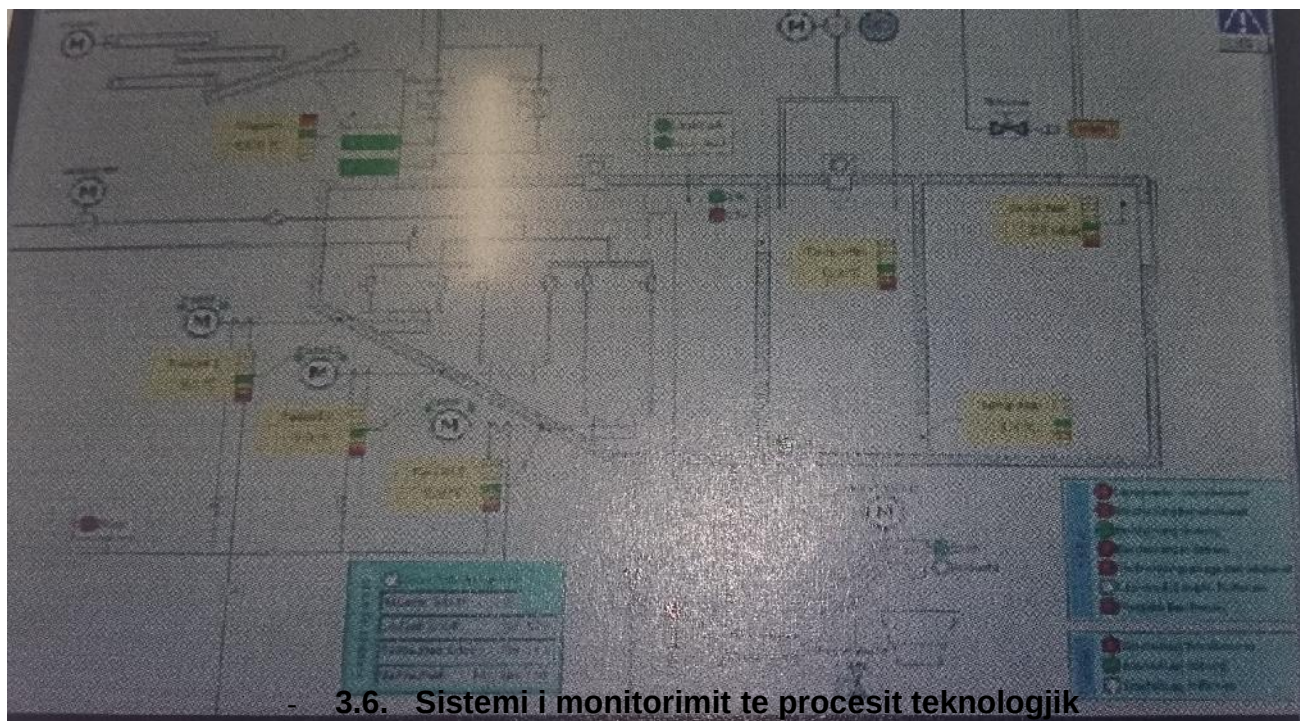
për ta shkundë hirin e ndalur nga thasët filtrues i cili bie në fundin e pajisjeve për tu transportuar më pastaj në silosin për grumbullimin e mbetjeve , me anë të transporterit kërmillor dhe ajrit të komprimuar.

Kjo masë e grumbulluar vendoset në thasë të mëdhenjë për tja lëshuar vendin ciklit tjetër të sistemit i cili përsëritet në mënyrë periodike.

Ferronikeli ka sistemin e pastrimit të instaluar në Furrat Rrotulluese të Precipitatorëve Elektrostatik (PES)- ose elektrofiltra.

- 3.5. Sistemi i kontrollit ndaj materialit RDF

Sistemi I kontrollit është digjital dhe mundëson përcjelljen në mënyrë të kontrolluar sistemin e djegjes. Parametrat kryesorë regjistrohen dhe paraqiten në monitor.

- 3.6. Sistemi i monitorimit te procesit teknologjik

3.6.1. Përbërja e pajisjeve

- Sistemi i pastrimit të gazrave të tymit gjate futjes ne procesin teknologjik materialin RDF
- Reaktori me sistem dozimi dhe sistemin e ricirkulimit të aditivëve
- Dhoma e përbërë nga thasët e filtrimit

- Sistemi i pastrimit të filtrave me ajr të komprimuar
- Sistemi i ajrit të komprimua
- Ventilatori
- raftat

- Paisjet kontrolluese të djegjes dhe elektrike
- Tabela e instrumenteve, istrumente matëse për kaldan e dhezjes dhe sistemin e trajtimit të gazrave të tymit
- Sistemi kontrollues i procesit (PC-S7-WinCC)
- Sistemi mbrojtës I kaldasë
- Kontrolla e rrjetit instrumental

Të dhënat teknike të paisjeve sistemit RDF

- Karburanti si sitem RDF
- Përshkrimi mbeturinat e ngurta komunale dhe mbeturinat tjera
- Vlera kalorike neto 8500-12500kJ/kg

3.7. Vlerësimi dhe përshkrimi i ndikimeve të mundshme ne mjedis nga përdorimi I sistemit RDF

Analiza e vlerësimit të gjendjes ekzistuese të mjedisit si dhe vlerësimi i ndikimeve të mundshme të cilat janë si pasoj e proceseve teknologjike që kryhen në kompleksin e fabrikës te trajtimit termik të mbeturinave për rritjen e temeperatures në funksion të furrave rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit , tregojnë se deri te kvantifikimi i të dhënave mund të vihet sipas një analize gjithëpërfshirëse.

Të gjitha ndikimet e mundshme nuk janë të vlerave të njëjta që të bëhet edhe kavantifikimi i tyre.

Vlerësimi dhe përshkrimi i ndikimeve negative ne mjedis për fazën e zhvillimit të aktiviteteve punuese në kompleksin e Feronikelit për rritjen e temperatures shkrirese te xehes . Pasi që materiali RDF nuk përfitohet në mbrenda hapsires se Kompleksin Ferronikel, për të ndikuar në ujërat sipërfaqësore dhe në tokë. Mirpo importohet nga rajoni i afërt për rrethë Kosovës apo nga Bashkimi Evropian si material i gatshëm I destinuar për përdorim në Furrat rrotulluese te Ferronikelit , ateher ne fokusohemi vetem ne impaktin mjedisor ne ajr . Apo bazohemi drejt per drejt me analizat laboratorike nga institui I hulumtieve shkencore Natura e akdredituar ne shtetin evropian dhe ne Bashkimin Evropian, dhe te gjithë

parametrat perberes te materialit RDF që esht planifikuar të importohet nga Italia me kodet e përmajtëjes se materialit RDF te pershkruar në përmbledhjen ekzekutive , janë të lejuara dhe nënperqëndrimin maksimal të lejuar.

5.1 Ndikimet në ajër

Ndotja e ajrit ndodhë më tepër nga makinat ngarkuese dhe automjetet transportuese, dhe manipulative ne funksion të zhvillimit të procesit teknologjik për prodhimin e Ferronikelit ndotja nga lloji pluhurave që lirohen nga sipërfaqet punuese, gjatë rrugëve për komunikacion

si dhe gjatë realizimit të fazës së ndërtimit të përcjellëse shtesë si deponim I materialit RDF në të ardhmen .

, ndotje të ajrite lehtë e her pas hershme mund të ndodh nga kundërmimet (era e pakëndshme) që lirohet nga futja e aditivit si material RDF ne furrat rrotulluese pra si mbeturin e ricikluar e finalizuar për përdorim termik edhe për përdorimin e perfitimit te energjis alternative nga mbeturinat urbane .

Ndotja e ajrit me përqëndrim te lejuar por që mund të detektohet sikurse emision ,ndodhë nga gazrat të cilët lirohen nga realizimi i proceseve teknologjike gjatë përdorimit në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit trajtimit termik të mbeturinave si material RDF për përfitimin e temperaturave në furrat me rrotullim për përfitimin e ferronikelit, nga ku gazrat mundë të përmbajn: HF, HCl, H₂S, HNO₃ , HF;; HCl;; SO₂;; CO;; Total C, ; O₂ ; Presioni, ; Temperatura;; Pluhur etj.

Ndikim tjetër me rëndësi në ajrë paraqitet nga pluhurat i cili krijohet nga proceset teknologjike, si dhe depozitimi i tij.

Ndotja e ajrit ndodhë nga gazrat të cilët lirohen nga automjetet transportuese, edhe brenda Oborrit ekonomik te Kompleksit Ferronikel që nevojiten për transportimin e xehes si edhe gjer të kompleksi i fabrikës se lartë cekur, si dhe transportimin e mbetjeve nga proceset teknologjike si që është bloza, skoriet.

Ndotje e ajrit ndodh nga gazrat të cilët lirohen nga automjetet e udhëtimit. Gazrat nga djegëjet motorike përmbajnë një numër të madh të komponentëve ndotëse me koncentracione të ndryshme por më të shprehur dhe më me ndikim në ndotje të ajrit janë: CO, NO_x, HxCy, SO₂ dhe Pb. Ndikimi i tyre në shkallën e ndotjes varet para se gjithash nga kushtet klimatike –meteorologjike dhe dendësisë së qarkullimit të komunikacionit në lokacionin në fjalë mirpo edhe nga mikroklima e krijuar ne ate lokacion..

3.8. . PROCESI I THARJES, KAVËRDISJES DHE PARAREDUKTIMIT NË FURRËN RROTULLUESE

Në furrën rrotulluese bëhet tharja, kavërdisja dhe parareduktohet xeherori i përgatitur më parë, i thërrmuar dhe i homogjenizuar, ku në furrën rrotulluese arrihet reduktimi i pjesërishëm i nikelit dhe i hekurit deri në metal. Si reduktues mund të përdoren: koksi, linjiti ose reduktuesi i gaztë. Gjatë arritjes së parareduktimit të mirë dhe xeherorit të përgatitur me reduktim të pjesërishëm deri në metal, mundësohet kursimi i energjisë elektrike deri në afër 300 kWh/t lëndë e pjekur në furrë elektrike. Këto të dhënat standarte të procesit teknologjik kanë aplikim edhe në rastin për për rritjen e shpejt të temperaturës dhe me nje energji efcinete përmes shtimit apo përdorimit të materialit RDF në furrat rrotulluese sikurse aditiv , fillohet me 2% dhe mund te rritet edhe deri ne 10 % në vartësi nga lloji i xehes që hynë në përdorim në ate period si dhe ga lagështija e xehes se ferronikelit që mund të jetë nga vendburimet e ferronkelit vendore dhe e importuar nga shtet tjera si Guatemala xeheja e se cilësështë me sasi të vogël të lagështis . pastaj xeheja nga Shqiperija, Turqija etj.

Në shkritoren e Ferronikelit në Drenas, furra rrotulluese e tipit “Smidth” ka këto karakteristika:

- o gjatësia e furrës 100 m
- o diametri i furrës 5 m
- o këndi i pjerrtësisë 2 °
- o nr rrotullimeve 0.75 – 2 rrot/min
- o nr.i FRr 2 copë
- o fuqia EM të furrës 300 kë.

Furrat rrotulluese janë të veshura me tjegulla zjarrduruese të cilat kanë përbërje të lartë të Al_2O_3 deri në 44%.

Furra i ka tri zona për përgatitjen e sharzhës:

- o zona e tharjes 27 m
- o zona e nxehjes 48 m
- o zona e kaverdisjes 25 m.

Temperatura maksimale e fërgimitështë 900 – 950 °C

Koha minimale e qëndrimit të materialit në furrë është 60 min.

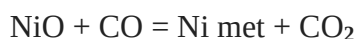
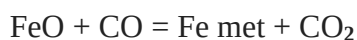
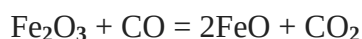
Koha e qëndrimit të sharzhës në furrën rrotulluese është 2.5 - 4 orë.

Lënda e parë e përgatitur si duhet siguron tregues të mirë tekniko-teknologjik.

Sharzha e cila arrin në furrë bie në zonën e tharjes, ku sharzha nxehtet deri në temperaturën 100 °C. Këtu bëhet largimi i lagështisë fizike dhe pjesërisht largimi i lagështisë kristalore. Në këtë pozitë xehja fiton porozitet të mirë për lirim të gazrave ku temperatura e gazrave sillet prej 300 – 400 °C, pastaj xehja arrin në zonën e nxehtjes ku temperatura e sharzhës arrin deri 700 °C, gjatë së cilës largohet lagështia kristalore (parareduktimi i oksideve lehtë reduktuese dhe ndezja e pjesërishme të reduktuesit):

Në këtë zonë kemi lirim të gazrave, që me temperaturën e tyre dhe me vlerë kalorike të nxehtësisë që formojnë, kryhen reaksionet e reduktimit;

Në zonën e kavërdisjes, gjithashtu kryhet procesi i disosimit të pjesërishëm të gurit gëlqeror. Zbërthimi i gurit gëlqeror rrjedh sipas këtij reaksioni;

Faktori i cili mund të rrisë shkallën e zbërthimit të gurit gëlqeror është zvogëlimi i madhësisë së tij. Temperatura reale e fërgesës në dalje të furrës rrotulluese është 600 - 700 °C. Furra nxehtet me gaz gjeneratorik (në të kaluarën), mazut dhe gazra të tjera që lirohen nga procesi i shkrirjes në furrën elektrike.

Për iniciimin e djegies përdoret flakësi injektues, shtypja e gazit me flakësin injektues është 6 bar, kurse në dalje 0 - 15 bar, për rregullimin e madhësisë së flakës dhe konsumit të gazit përdoret koka konike.

Mazuti para përdorimit në furrën rrotulluese ngrohet deri në temperaturën 120 °C dhe menjëherë i ulet viskoziteti me qëllim të djegies sa më të mirë. Gjatë kohës kur si reduktues është përdorur koksi me qëllim të largimit të lagështisë së shtuar në xehe, dhe për shpërndarjen e pavolitshme të temperaturës nëpër zonat e furrës është punuar me temperaturë relativisht të lartë në zonën e kavërdisjes në të cilën shpesh është paraqitur formimi i unazave (sinterimit) të grimcave të imëta në furrë. Kjo është në lidhje me fillimin e zbutjes së xehes që si pasojë ka ngjitjen e xehes dhe shtresimin në formë unazore (zvogëlon diametrin e furrës) ndërsa gjatë punës kur është përdorur linjiti këto dukuri nuk janë paraqitur.

Përparësitë e linjtit ndaj koksit si mjet reduktues janë:

- shpërndarja më e mirë e temperaturës gjatë tërë zonave të furrës
- harxhimi më i vogël i lëndëve djegëse, por kemi shtim të sasisë së sulfurit, e cila bartet me pluhurin e linjtit.

Figura 5. Tabela 2. Përbërja kimike e linjtit

Përbërje	Lagështia	Hiri	Lëndët avulluese	C	S
%	13.6	25.25	43.46	31.29	1.24

Tabela 3. Komponentët përbërës të hirit të linjtit

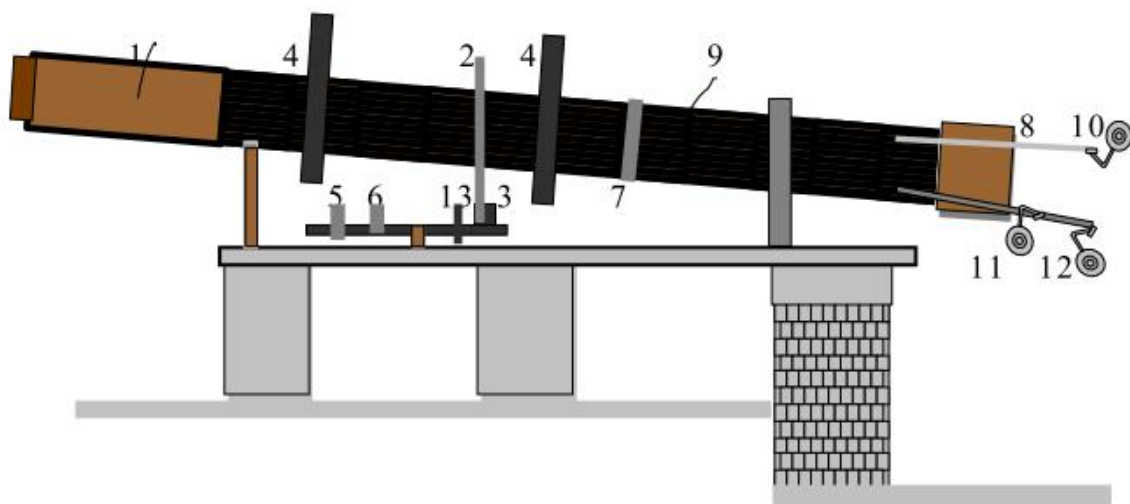
Përbërja	CaO	MgO	SiO ₂	FeO	Al ₂ O ₃
%	40.8	5.8	27.3	6.8	11.1

Granuliteti i linjtit gjatë procesit në FRr dhe FE luan rol të rëndësishëm, është vërejtur se grimcat deri në 100 mm në zonën e flakës për arsye të nxehjes intensive në të shumtën e rasteve pëlcasin, me ç'rast krijohen grimca të imëta që ndihmojnë pozitivisht në procesin e tharjes dhe kavërdisjes së xehes.

Djedia e të avullueshmeve dhe karbonit në prezencën e avullit të hirit (i cili ndikon si katalizator) fillon në temperaturën 250 - 300 °C. Ç'pluhurosja e gazeve të furrës rrotulluese bëhet në ciklone, dhoma për fundërrim dhe në filtra elektrik. Pluhurat e procesit kthehen përsëri në përgatitjen e sharzhës për kavërdisje.

Detyrë themelore e operacioneve teknologjike të transportimit të kavërdisjes është që maksimalisht të zvogëlohen humbjet e nxehtësisë me rastin e transportimit deri në furrën elektrike me

anën e bunkerëve nëpërmes shiritave transportues. Furra rrotulluese është paraqitur skematikisht në figurën 6.

1. Trupi furrës rrotulluese	8. Breneri
2. Dhëmbëzori udhëzues	9. Tullat
3. Dhëmbëzori i udhëzuar	10. Ventilatori
4. Ventilatori i ajrit terciar	11. Ventilatori për ajrin primar
5. Elementet për rrotullimin e furrës	12. Ventilatori për ajrin sekondar
6. Reduktori kryesor	13. Lidhësja e aksit kryesor
7. Unaza e furrës për mbështetje	

Figura 9. Furra rrotulluese me elementet e saj përbërëse

4.0. PËRSHKIMI I NDIKIMEVE TË MUNDSHME NË MJEDIS DHE MARRJA E MASAVE PËR PARANDALIMIN DHE ZVOGLIMIN E NDIKIMIT NË MJEDIS - GJATË PROCESIT TEKNOLOGJIK PËR PËRFITIMIN E FERRONIKELIT NË NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C

4.1. ÇËSHTJET MJEDISORE- ATMOSFERA

4.1.1. Cilësia e ajrit, ujit , tokës

Monitorimi ambiental si domosdoshmeri për të i mbajtur nën kontroll emisionet ndotëse në tokë, ajr dhe uji . natyrishtësisht e nevojshme me monitorimin e mirë, në të gjitha fazat dhe intensitet e punës duke e përfshirë edhe Objektet tjera përcejllëse të Fabrikës –Imipiantit së lartë cekur.

Ky monitorim do te i përfshinë këta sektorë:

- Ajrin të shkarkuar në ambient
 - Ujin sipërfaqësor;
 - Ujin nëntokësor;
 - Stabilitetin e trolit apo stabilitetin gjeoteknik dhe gjeomekanik të mihjeve sipërfaqësore
- Sa i përket monitorimit të ajrit për të i mbajtur nën kontroll përqëndrimin e aerosoleve dhe aerosedimenteve – si pluhurit që depozitohet imisionet janë instaluar në hapsirën e Ferronikelit dhe në objektet përcejllëse te Fabrikës së lartë cekur pra së paku janë 9 paisje per kontroll dhe monitorim.
- Gjithashtu edhe ferronikeli i ka edhe 2 instrumente të llojit “Airpointer” që bëjnë matjen kontinuale të PM10 dhe SO2.

Emisionet e mundshme ne ajër , pra përveq furrave rrotulluese nga procesi teknologjik i përfitimit të ferronikelit që ka emison në ajër , Përmes skruberëve eshte e monitoruar emisoni i emtimit te gazit ne ajr, gjithashtu edhe jane paisje qe zvoglojn shkarkimin e elementeve ndotes ne ajr , keto paisje jane te konfiguruar per te mbajtur ne nivele cilesin e ajrit nga shkarkimet prej imipiantit qe te mos e tejkalon perqendrimin maksimal te lejuar sipas normativave nderkombetare dhe vendore . Pra skruberët janë të vendosur te furrat elektrike dhe paisjet tjera filtrat elektrik , per te qene emisioni i gazit nën përqëndrimin maksimal të lejuar .

Gjithashtu Emision i mundshëm në kompleksin e ferronikelitështë edhe Oborri ekonomik nga pluhuri

4.1.2. Monitorimi i ujit sipërfaqësore dhe nëntokësore .

Ujërat sipërfaqësore për rrethë fabrikës dhe deponisë së Skories mostrohen qdo muaj nga Ferronikeli në 7 pika matëse . Këto mostra pastaj analizohen në laboratorin e Ferronikelit për parametrat vijues :

- TSS, pH , Filtrimi dhe tharja;

Ni, Fe, Co dhe Cr me mineralizime te plotë dhe AAS.

4.2. UJËRAT

4.2.1. Shkarkimet në ujëra

Nuk duhet të tejkalohen limitet për shkarkimet në ujërat sipërfaqësore për (parametrat) dhe pikën (pikat) e shkarkimit të specifikuar në Tabelë 4.. Nuk duhet të ketë shkarkime të substancave në ujërat sipërfaqësore nga Deponia e skories nëse nuk nukështë specifikuar limiti, përveç në rast se përqendrimi i tyre nukështë më i madh se përqendrimi i tyre i mëparshëm në ujërat sipërfaqësore përpara shkarkimit nga Impianti apo Objekti i Fabrikës për përfitimin e Ferronikelit .

Testi i cilësisë së ujit dhe ndikimi i tyre në mjedis të merret përmes personave juridik që i kanë aparaturat dhe labororet e akredituara , natyrisht që janë të autorizuar për kryerjen e testeve të tilla.

Për të monitoruar shkarkimet e ujit para se të shakrohen në efluent apo recipient, pra të behet trajtimi deri në klasën apo nivelin e pranueshem të ujërave që janë të ndotura , pra të bëhet neutralizimi i tyre para se të shkarkohen ujërat që dalin nga oborri i Impiantiti të Ferronikelit ,.

4.3. Mbrojta e Ujërave Nëntokësore

Ujërat nëntokësore nuk janë të ndikuar nga impiantit apo Objektet e fabrikës të ferronikelit , pasi që sistemi i mirmbajtjes dhe i trajtimit të ujërave është i rregulluar që nga fillimi që zhvillon veprimtarinë Kompleksi i Ferronikelit , nuk ka shkarkime të ujërave nga procesi teknologjik

Duke u bazuar në U.A.Nr.30/2014 për vlerat kufizuese të efluentit që shkarkohet në trup ujor apo në rrjetin e kanalizimit public

4.4. Impakti mjedisor në Tokë nga procesi teknologjik I prodhimit të Ferronikelit

Ndikimi i ndotëjes në tokë nuk është i drejt për drejt , mirpo impakti mjedisor ne tokë mundë të monitorohet përmes trajtimit të ujërave sipërfaqësore dhe duke i ruajtur ujerat nëntokësore ne Kompleksin e ferronikelit dhe pranë deponisë së skories dhe ujërat apo shpërlarja e oborrit ekonomik të Fabrikës së Ferronikelit. Përderisa djerrinat apo mihjet e eksploatuara që janë në formë të grebeneve , mundë të rehabilitohen të izoloohen te realizohet plani zhvillimor komunal në mënyrë për ruajtjen dhe rikthimin e hapsirave sipas planit urbanistik të komunës , gjithashtu sanimin e sipërfaqeve tjera edhe nga erozioni dhe shembjet eventuale , njikohesisht edhe mundësija e kultivimit me bimët apo fidanet me gjethe te gjera që kanë veti me e absorbuar pluhurin dhe një sasi edhe të emisioneve dhe shkarkimeve në ajr nga Fabrikë e ferronikelit të lartë cekur, edhe emsioini ne jar nga kompleksi i ferronikelit eshte nen perqendrimin makksimal te lejuar dhe konform sipas normativave nderkombetare.

4.5. MBETURINAT

4.5.1. Prodhimi, magazinimi dhe menaxhimi

Tabela 5

Përshkrimi i mbeturinës sipas Katalogut Evropian të Mbeturinave	Burimi	Lokacioni	Mënyra e ruajtjes	Kushtet e ruajtjes
01 03 99 - Skoria e FE	Furra elektrike	Deponia e skories në Çikatovë	Deponohet	Deponohet në deponin e skories.
01 03 99- Skoria e konvertorëve	Konvertori	Deponohet afër seperacionit magnetik	Deponohet / Riciklohet	Riciklohet

Përshkrimi i	01 03 99 - Skoria e FE
mbeturinës sipas	01 03 99 - Skoria e konvertorëve
Katalogut Evropian të	
Mbeturinave	
Kushtet për	
Administrimin e	
mbeturinave,	
magazinimi,	
mbledhja,	
grumbullimi,	
transportimi,	
trajtimin, deponimin	
sipas dispozitave të	
Ligjit për mbeturina	Operatori duhet që Administrimin e mbeturinave, magazinimin, mbledhjen, grumbullimin, transportimin, trajtimin dhe deponimin ta bëjë në përputhje me Legjislacionin për mbeturina, Oq duhet, që gjatë punës së rregullt të deponisë të siguroj, që përgjegjës menaxhimin e mbeturinave, ti ndërmarrin të gjitha masat, me qëllin zvogëlimit të prodhimit të mbeturinave, sidomos mbeturinave të rre duke zvogëluar shfrytëzimin e lëndëve të para dhe aty ku është e mundur siguron ripërdorimin e tyre dhe riciklimin.

4.6. NDOTJA AKUSTIKE - ZHURMA

Zhurma që mund të shkaktohet në këtë rast mund të vije si rezultat i aktivitetit të punës, mirëpo kjo zhurmë nën përqendrimin maksimal të lejuar sepse më e madhe është zhurma dhe vibrimet e trafikut dhe nag lëvizja e damperëve brenda oborrit ekonomik pasi që impianti gjendet në afërsi të rrugës ekzistuese që është mjaft e frekuentuar e sidomos nga furnizimi dhe transporti e importi që barten nga tërë rajoni për rrethë. Zhurma eventuale e shkaktuar, ndikim më të madh do të paraqes për personelin punues se sa për banorët. Gjatë aktivitetit të punës do të përdoret mekanizëm që nuk shkaktin zhurmë të madhe .

Sipas kërkesës së MMPH, investitorit të kompanisë në fjale gjatë aktivitetit të punës në të ardhmen mundë të bëjë matje e zhurmës dhe faktorëve të tjerë mikro klimatik nga ekipi i ekspertëve, për të vlerësua se ndikimi më i madh vije nga aktiviteti punues i impiantit apo komunikacionit, nëse do të ketë ndonji ankesë nga banorët, ndonëse ky parametër në këtë rast është nën kontroll permanent për shkak të natyrës së punës dhe teknologjisë së avansuar si dhe ndërtimit ekologjik me mbrojtje edhe nga emitimi i ndotëjes akustike .

Zhurma, si element në procesin teknologjik të; Objektivin të lartë cekur Fabrikës së Ferronikelit është pa ndikim në lokacionin ku vepron, në territorin ku vepron, emitimi i zhurmës është shumë i vogël sipas të dhënave në doracak, mirpo gjithnjë nën vlerat kufitare të lejuar sipas njësive decibel-dB.

Me shfrytëzimin e pajisjeve prodhuese në bazë të standardeve të zakonshme maksimale të zhurmës në burim është dhënë në njësi dB gjë që kjo nuk do të ndodhë asnjëherë tekë Fabrika për prodhimin e Ferronikelit.

Zhurma për zonën e banuar duke i pasur për bazë largësitë e objekteve të banimit, është plotësisht në kufijtë e standardit dhe gjatë ditës nuk kalon kufijtë e lejuar dB sipas disa të dhënave të pajisjeve të Objektivin e Fabrikës së lartë cekur. Në do të i paraqesim në formë tabelare nivelin e zhurmës në varshmëri nga distanca në rast se do të bëhet monitorimi i zhurmës sipas largësisë së Ojektivit me vendbanim dhe në perioda të ndryshme. Mirpo pasi që teknologjia është shumë e avancuar dhe e arritjeve të fundit në vitetë fundit. Janë marrë të gjitha masat preventive për të mos patur rrezatim Jonizues dhe jo jonizues, nxehtësi, dritë apo ndriqeshmeri, emitim të ndotjes akustike mbi parametrat e lejuar dhe natyrisht edhe eliminimin e vibrimit.

Vlerat e niveleve ekuivalente A të zhurmës LAeq në dB në zonat përkatëse

Lokacioni i matjes-Zona industriale	Ditën - mbrëmje	Natën
	63dB - 52 dB	49 dB
	Maksimumi i lejueshëm Në afërsi prej 10 metrave Ditën - Natën 65dB - 60 dB	Maksimumi i lejueshëm 55 dB
Lokacioni i matjes - Zona për vendbanim (urbane)	Ditën – mbrëmje	Natën
	55dB - 45dB	43dB
	Maksimumi i lejueshëm, 65-55dB	Maksimumi i lejueshëm, 50 dB

4.7. POTENCIALET EKZISTUESE DHE PËRSHKRIMI I PARAMETRAVE

MJEDISORE DHE SOCIALE

Ky seksion jep një përshkrim në parametrat mjedisorë të lokacionit të Fabrikës për prodhimin e Ferronikelit dhe përfshinë këto komponenta të mjedisit. Përshkrimi ka qenë i përgatitur nga informacioni në dispozicion, diskutime me përfaqësues të Menaxhmentit të Ferronikelit dhe palët e interesit- pronarit të kompanisë. Nga këto takime janë marrë burimet mjedisore për projekt, hartat relevante dhe informatat e mbledhura kryesisht në terren.

-Aktivitet për shtimin e sipërfaqeve të gjelbërimit

-Vendosja e parametrave monitorues

Projekti i detajizuar është kryer në shumicën e skemës, Zhvillimi i Glllogocit ka qenë i lidhur ngushtë me zhvillimin e industrisë nga Objekti i Fabrikës së Ferronikelit dhe eksploatimi i mihjes së Çikatovës në mënyrë racionale gjatë dekadave të fundit. Struktura urbane e Glllogocit është e karakterizuar nga tre zona, duke reflektuar trajektoret e zhvillimit në disa dekada të kaluara (shih hartën më poshtë).

Në zonën e brendshme të qytetit, është dominuar nga rritja e vazhdueshme densiteti i banimit dhe në disa zona ka vetëm një shtëpi banimi.

Zonat periferike në jugperëndim dhe perëndim përgjatë rrugëve kryesore rajonale dhe rreth fshatrave karakterizohet me më pak aktivitete zhvillimore dhe kjo zonë është e caktuar si lokacion i ndërtimit të ardhshëm sipas planit lokal të zhvillimit. Për fat të mirë kjo zonë nuk bënë pjesë në zonat e ndotura..

Hapi kyç i hulumtimit të gjendjes ekzistuese të mjedisit është potenciali ekzistues, që konsiston me analizën e mirfilltë të tërësisë hapsinore në zonën më të gjërë të Rezervuarit, me detyrë që në bazë të pasojave të njohura të vlerësohen mundësitë e rrezikut ekologjikë dhe në bazë të tyre të bëhen rekomandimet për zvogëlimin apo eliminimin total të ndikimeve të mundshme negative.

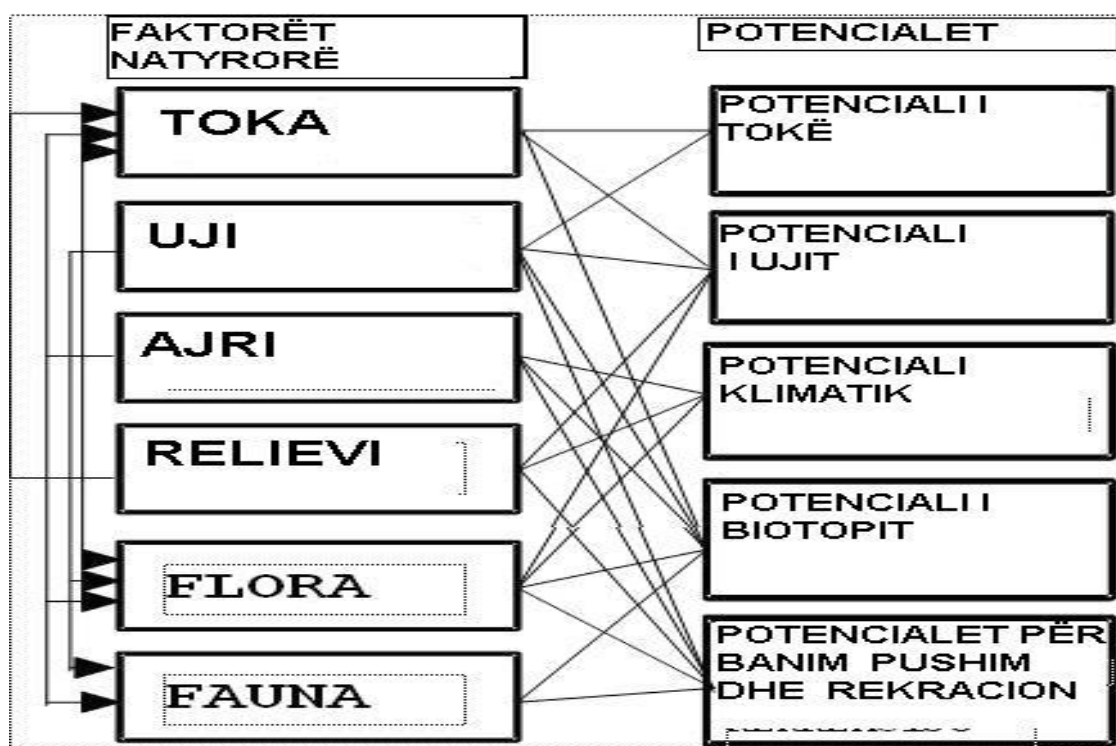
Gjendja e potencialit ekologjik përbëhet nga veprimi i ndikimeve të ndërsjellta të faktorëve natyrorë siç janë toka, uji, ajri, reliefi, flora, dhe fauna. Ndikimi i ndërsjellët i faktorëve të veçantë

si dhe ndikimi i tyre në formimin e potencialit ekologjik dhe i funksioneve të tyre themelore me interes për analizën në fjalë, së bashku me kompleksin e marrdhënieve të mundshme, do ta paraqesim në skemën 1 në vijim.

Në bazë të raporteve të paraqitura në skemë vërehet qartë se faktorët natyrorë formojnë disa potenciale natyrore karakteristike funksionet e të cilëve duhet marrë parasysh gjatë valorizimit të ndikimit të kompleksit të planifikuar në hapsirën konkrete.

Njiherit edhe gjatë elaborimit jemi bazuar në potencialet ekzistuese të tokës, klimës dhe në përgjithësi të ekosistemeve dhe biotopit. Hulumtim i këtyre potencialeve ekzistuese ekologjike është bërë në këtë fazë kryesisht për shkak të vlerësimit të ndikimeve të mundshme që do të ishin si pasojë e procesit të punës së impiantit të derivative të karburantëve.

Figura 10. Skema 2- mardhanjet bazë në mes faktorëve natyrorë dhe potencialeve ekologjike

Potencialet e tokës paraqesin karakteristikën themelore të lokacionit të analizuar.

Potencialet e ujit janë analizuar duke marrë në konsiderim karakteristikat hidrografike të regjionit të gjerë, gjendjen e ujërave sipërfaqësore dhe atyre nëntokësore. Ndikimet e mundshme përcaktohen në kuptim të humbjes së karakteristikave natyrore, humbjes së efektit të funksioneve natyrore në ekosistemet natyrore si dhe çrregullimet e mundshme që mund të shkaktohen në biosferë, duke përfshirë këtu botën e gjallë dhe faktorin njeri, si rregullues i biosferës dhe degradues gjatë punës së tij në ambientin ku jeton dhe vepron.

Potencialet ekzistuese klimatike para së gjithash janë të përcaktuara me karakteristikat klimatike të regjionit të analizuar. Treguesit themelorë janë marrë nga të dhënat shumëvjeçare meteorologjike të mbledhura në rezervuarin relevant meteorologjikë. Analiza e rrezikut ekologjikë në lëmine e biotopeve është bërë ashtu që marrëdhëniet të cilat karakterizojnë secilin biotop të rëndësishëm të sistemohen dhe të definohet mundësia e humbjes së potencialeve të tyre.

Ndikimet janë hulumtuar para së gjithash në pikëpamje të zhurmës, ndotjes së ajrit, ndotjes së ujit, ndotjes së tokës, dëmtimit të peizazhit si dhe efektet vizuale.

4.8. VIBRACIONET

Problematika e vibracioneve për hapësirat e impiantit: **NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C** në fjalë me veprimtarinë e lartshënuar në kuadër të kompanisë, mundë të jetë si pasojë e lëvizjes së automjeteve me ngarkes të madhe nëse do të jenë pran kompani së lartë cekur. Vibracionet krijohen nga veprimet e reaksioneve dinamike vertikale të shkaktuara nga valëzimet e mundshme në trasetë e trafikut, në varësi nga kushtet konkrete, para së gjithash në kuptim të ndikimeve negative që mund të lajmërohen në vetë objektet dhe te të punësuarit. Si tregues relevant është marrë shpejtësia e vibracioneve (mm/s) e definuar në funksion nga masa e tërësishme e automjetit përcaktues, karakteristikave të valëzimit të terrenit, karakteristikave të truallit të shprehur nëpërmjet koeficientit të amortizimit dhe marrëdhënieve karakteristike hapësinore. Shpejtësia e vibracionit në skajin e sipërfaqes manipulative është definuar si:

$$V = a \times (k) b \text{ (mm / sec)}$$

Ku janë :

V- shpejtësia e vibracionit në mm/sec

k- karakteristikat e trasesë së trafikut

a, b- konstantat që varen nga valëzimi i terrenit.

Duke marrë parasysh amortizimin e vibracionit, automjetin përcaktues, karakteristikat e truallit dhe karakteristikat e vibracionit të trasesë rrugore është bërë llogaritja e treguesve relevant. Njehsimet mundë të bëhen edhe gjatë realizimit të projektit dhe mund të tregojnë se vlerat janë brenda kufijve të lejuar si për objektin po ashtu edhe për të punësuarit.

4.9. VLERËSIMI I RREZIKIMIT TË MJEDISIT NGA AKSIDENTE E MUNDSHME DHE PASOJAVE TË MUNDSHME

Rreziku i mjedisit në objektin kryesorë dhe ato përcjellëse të impiantit në fjalë me veprimtarinë e lartëcekur si aktivitet primarë në rastet aksidentale mundë të burojnë nga procesi i prodhimit duke mos i përfilluar rregullativat e punës , dhe nëse punët kryhen të pakontrolluara ,gjatë procesit teknologjik industrial, nga energjia elektrike nga faktorët tjerë nga lëndet që mund të diegën lehtë që përdoren për mjetet transportuese etj. Nëse punët nuk kryhen konform kërkesave ligjore etj.

Rregullores mbi metodologjinë për vlerësimin e rrezikshmërisë nga aksidenti kimik dhe nga ndotja e mjedisit, masat përgatitore dhe masat për eliminimin e pasojave (EPA- CEPPA), analiza e rrezikshmërisë bëhet në tri faza:

1. Identifikimi i rrezikut
2. Vlerësimi i rrezikut
3. Vendosja e kontrollave të nevojshme.

Faza e parë nënkupton procesin e mbledhjes së të dhënave mbi materiet e rrezikshme në proces e të gjitha pikave kritike të procesit dhe stabilimenteve.

Përveç identifikimit të materieve të dëmshme në proces, në fazën e parë të analizës së rrezikshmërisë duhet bërë identifikimin e burimeve të rrezikut.

Pasojat e mundshme për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe mjedisin parashtrohen në bazë të dhënave të përfituara me analizën e cenueshmërisë.

Me anë të analizës së cenueshmërisë evidentohen të gjitha entitetet dhe objektet e cenueshme në rrethinën e burimit potencial të aksidentit:

- të punësuarit në kompanin “**NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C**” . pjesëmarrësit në trafik në rrugë
- objektet afariste – Fabrika në kuadër të “**NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C**” . dhe të banimit

Në bazë të analizës së lëndueshmërisë mund të vlerësohet se në situatën më të pafavorshme, pasojat e mundshme të aksidentit do të shpreheshin deri në distancë 10m.

Objektet e banimit janë të larguara në distancë mbi 1000 m e apo më tepër nga Objekti **NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C**, prandaj nuk do të ketë ndikime nga aksidentet e mundshme për njerëzit që banojnë në objektet e lartcekura

5.0. RAPORTI I VNM Për MATERIALIN RDF I PLANIFIKUAR Për TË U Përdorur Në FURRAT RROTULLESE PËR PËRFITIMIN E FERRONIKELIT SI PROJEKTET QË I NËNSHTROHEN PROCEDURËS PARAPRAKE TË VLERËSIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS-VNM

Në këtë rast, raporti paraprak i VNM-së përfshin edhe vlerësimin e ndikimeve të këtyre projekteve në atë zonë, duke marrë parasysh objektivat e ruajtjes dhe mbrojtjes së lokacionit dhe komunës në përgjithsi ku do të zbatohet veprimtaria sipas aktiviteteve të lartë cekura .

Raporti i VNM ka për qëllim të sigurojë:

- ❖ Një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit, përmes parandalimit, minimizimit dhe kompensimit të dëmeve në mjedis, nga projekte të propozuara që përpara miratimit të tyre për zhvillim, apo duke filluar nga faza e parë e veprimtaris;
- ❖ Garantimin e një procesi të hapur vendimarrjeje, gjatë identifikimit, përshkrimit dhe vlerësimit të ndikimeve negative në mjedis, në mënyrën dhe kohën e duhur;
- ❖ Si dhe përfshirjen e të gjitha palëve të interesuara në të.

5.1. Objektivat e VNM-se

Objektivat drejtperdrejte të VNM-së:

- Siguron qe burimet natyrore jane perdorur ne menyren e duhur –racionale dhe me efijence;
- Identifikon masat e duhura per zvogelimin e ndikimeve të mundshme potenciale të projektit apo aktivteteve që zhvillohen në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ . , KOMUNA E GLLOGOCIT
- Lehteson informimin e vendimmarresit,
- Siguron dhe mbron shendetin e njeriut;
- Parashikon dhe perjashton ndryshimet e pakthyeshme dhe demtimet serioze te mjedisit;

- Ruan dhe mbron burimet natyrore, pesiazhet e natyres dhe komponentet përberes te ekosistemeve;
- Përmireson aspektet sociale te veprimtaris sipas projektit bazuar në vlersimin social mjedisor .

Objekt i raportit te VNM kryesisht është përcaktimi i kërkesave, përgjegjësi, rregullave dhe procedurave për vlerësimin e ndikimeve të rëndësishme negative në mjedisin e Republikës së Kosovës, të projekteve të propozuara, private apo publike.

5.2. FUSHA E ZBATIMIT TE VNM

Hartimi i Vlerësimit paraprak të ndikimit në mjedis në formen fillestare merret ne konsiderim per tu zbatuar për projektet e propozuara, private apo publike, të cilat mund të shkaktojnë ndikime të rëndësishme negative, të drejtpërdrejta ose jo, në mjedis, si pasoj e madhësisë, Kapaciteteve instaluese me veprimtarin që zhvillon, natyrës apo vendëndodhjes së tyre ,llojit të materialit apo komponenteve të përdorur në procesin teknologjik të prodhimit , Pra impakti mjedisor i përdorimit të materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit.

5.3. KËRKESAT E PËRGJITHSHME PËR VLERËSIMIN E NDIKIMIT NË MJEDIS-VNM PËR MATERIALIN RDF PËR TË PËRDORURU NË FURRAT RROTULLUESE NË NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “

Në kuadër të veprimaris dhe aktiviteteve në “NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ . , KOMUNA E GLLOGOCIT -(DRENAS)

1. Vlerësimi i ndikimit në mjedis-VNM përfshin përcaktimin, përshkrimin dhe vlerësimin e ndikimeve të pritshme të drejtpërdrejta e jo të drejtpërdrejta mjedisore të zbatimit apo moszbatimit të projektitpr Aktiviteteve dhe veprimtaris Brenda qendrës së lartë cekur
2. Ndikimet mjedisore të “NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ . NË KOMUNË N E GLLOGOCIT. Vlerësohen në lidhje me gjendjen e mjedisit në territorin e prekur në kohën e paraqitjes

së raportit përkatës për vlerësimin e ndikimit në mjedis-VNM për përdorimin e materialit RDF në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ . , KOMUNA E GLLOGOCIT

3. Vlerësimi i ndikimit në mjedis –VNM përfshin përgatitjen, zbatimin, funksionimin dhe në fund mbylljen e tij, sipas rastit, edhe pasojat e mbylljes së veprimtarisë, dhe dekontaminimin, e haspirave pastrimin apo rikthimin e zonës në gjendjen e mëparshme kuështë përdoruru ndonji komponent që nuk i plotson kriteret mjedisore apo ka impakt mjedisor pertej normativave të lejuara, nëse një detyrim i tillë parashikohet me ligj. Vlerësimi përfshin, sipas rastit, si funksionimin normal, ashtu edhe mundësinë për aksidente dhe impaktin mjedisor nga veprimtaria e lartë cekur .

4. Vlerësimi i projektit si raport i VNM për materialin RDF përfshin, gjithashtu, propozimin e masave të nevojshme për parandalimin, reduktimin, zbutjen, minimizimin e ndikimeve të tilla ose rritjen e ndikimeve pozitive mbi mjedisin, gjatë zbatimit të projektit, përfshirë edhe vlerësimin e efekteve të pritshme të masave të propozuara.

6.0. PARAQITJA E ALTERNATIVAVE KRYESORE TË IDENTIFIKUARA NGA ANA E APLIKUESIT DHE DHËNIA E ARSYEVE KRYESORE PËR ZGJIDHJEN E NJËRËS PREJ TYRE, DUKE I MARRË PARASYSH EFEKTET MJEDISORE;

Identifikimi i alternativave kryesore i veprimtaris së lartë cekurështë përshkruar sipas veprimtaris dhe aktiviteteve që do të zhvillohen në këtë Impiantë që në përgjithsi ka pasije me standartet nderkombetare aktuale në kuadër të: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ NË KOMUNËN E GLLOGOCIT. Operatori Ekonomik prodhues ka për destinim Prodhimin e Ferronkelit , në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ NË KOMUNËN E GLLOGOCIT.

Ferronikeli prodhon një ferroaliazh unik - ferronikelin (FeNi). Xehja e hekur-nikelit furnizohet nga minierat lokale (Gllavica dhe Çikatova), si dhe xehja nga shtetet tjera (si Guatemala, Shqipëria, Turqia, etj.).

- Pas bluarjes në madhësi 0-50mm, xehja dërgohet në shtregat për xehe. Nga shtregat, xehja dërgohet në bunkerët furnizues së bashku me linjit në shiritat transportues (dy shirita për xehe, një shirit për linjit). Xehja dhe linjiti pastaj furnizohen në furrën rrotulluese;
- Tharja dhe pjekja e xehes bëhet në furrat rrotulluese (dy furra rrotulluese, 100m të gjata, me diametër 5 m). Ngrohja e furrave rrotulluese bëhet me përdorimin e pet-koksit dhe mazutit si lëndë djegëse;
- Xehja e pjekur lëshohet apo qitet në një kazan dhe përmes vinçave në lartësi bartet në furrën elektrike. Gazrat dhe pluhuri që dalin nga furrat rrotulluese trajtohen në precipitatorët elektrostatik.
- Shkrirja bëhet në furrën elektrike (teknologjia ELKEM), në temperaturë prej 1400-1600 °C. Shkrirja krijon skorien nga furra elektrike e cila para se të dërgohet në deponinë e skories kthehet në formë granulash. Deponia e skories ndodhet rreth 500m në lindje të fabrikës nga rrethoja e saj. Gazrat që lirohen gjatë procesit të shkrirjes trajtohen në sistemin për pastrimin e gazrave (skruberët).
- Rafinimi i ferronikelit si lëndë e parë (i papasuruar) bëhet në konvertor vertikal (dy konvertorë), duke fryrë oksigjen dhe shtimin e gurit gëlqeror apo gëlqeres. Rafinimi krijon skorien e konvertorit e cila dërgohet në një impiant magnetik për ndarje (tash një thërrmues mobil) e që ndodhet në largësi prej 250 m. Gazrat që lirohen (dalin) trajtohen në skruber të lëngtë (aparaturat pastrues me ujë);
- Ndarja e ferronikelit të rafinuar në 25kg ingotë (kallëp) dhe në formë granulash. Prej Tetorit 2013 përdoret mundësia e dytë – ferronikeli i rafinuar në formë granulash.

NeëCo FERRONIKELI prodhon ferronikel sipas skemës së procesit teknologjik si në vijim:

Sipas veprimtaris që ka bazohet në legjislacionin për mbrojtjen e mjedisit krahas zhvillimit të aktiviteteve në këtë Impiant të lartë cekur .

Paraqitja e alternativave kryesore të identifikuara nga ana e aplikuesit pra “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ për përdorimin e materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronkelitështë si vijon:

- Materiali RDF i planifikuar për të u përdorur në furrat rrotulluese , sipas kodeve shterore permbajtesore te republikes se Kosoves qe jan cekur ne permbledhjen ekzekutive te materialit RDF si material qe do imporotohet dhe sipas kodeve shterore sipas kodeve qe konsiderohet si material jo i rrezikshem , gjithashtu esht edhe efikas ne procesin teknologjik, esht me kosto me te ulet ne treg, ka energji termike te larte per kohen me te shkurter.
- Impakti mjedisor i përdorimit te ketij materialiështë nën normativat e lejuara .
- Në pjesen e mësipërme e kemi pershkruar në form të përgjithshem materialin RDF si komponnet apo sistem qe po gjene aplikim edhe ne prodhimin e burimeve alternative te energjis.
- Karakterizohet me mbetje simbolike ne krahasim me diegien e linjitet .
- Emisioni i ndotesve ne ajr esht simbolik dhe i menaxhuar me teknologjin aktuale qe ka ne disponim kompleksi - “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “

6.1. DISA TË DHENA LIDHUR ME KUVENDIN KOMUNAL TË GLLOGOCIT

Lokacionin për të cilinështë hartuar raporti i fillestar i VNM për materialin RDF qëështë planifikuar të përdoret në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “ , graviton në Komunën e lartë cekur .

Glllogoci -(Drenasi)është qender bashkie e rrethit të qendrore, që administron 53 fshatra. Glllogoci - (Drenasi) shtrihet 30 km në perëndim të Prishtinë, dhe në afërsi të rrugës automobilistike -Prishtinë. Ish Glllogovci, tani Glllogoci -(Drenasi) i Ri ka një pozitë gjeografike të shkëlqyer, që mbërrihet në të gjitha drejtimet anembanë Kosovës. Në veri rrethohet më malet e ulëta të Çiçavicës, në Perëndimë më Kosmaçin, në Lindje më Majen e zhveshur (ish Goleshi). Mesin e qytetit e përshkon lumi i Glllobarit, apo lumi që ndante fushën e murrizeve i cili grumbullon të gjithë ujërat e shirave të lugines së Drenicës dhe që derdhen në lumin e Vogël, afër Lumbardhit, ku përfundon përmes kanalit Ibër-Lepenc në ujërat e

dy detrave, Egje detin adriatik , dhe ne aspektin social- Sipas informatave prej mirëqenjes sociale, ka 2166 familje, që marrin ndihmë sociale. Në aspektin shëndetsor: Një qendër shendetesore dhe gjashtë spitale të vogël-ambulative janë për të shërbyer nevojat e popullatës në Drenas. Në vitin 2002 janë bërë tetë ndërtesa të reja, gjithashtu edhe shkollë fillore janë ndërtuar.. Ka nevojë për më shumë shkolla çerdhe, para-shkolla fillore dhe rritjen e mjeteve të konkretizimit dhe me laboratore të shkollave që tani janë dhe zgjerimin e infrastruktures në shkollave ekzistuese.

Për historikun e Glllogoci -(Drenasi)t në këtë raport të VNM për të aplikuar për Pëlqimit Mjedisor në kuadër të MMPH nuk e shofim të arsyeshëm të e detajizojm me tepër historikun e Qytetit me rrethin pastaj edhe anen demografike gjeografike , sociale, ekonomike, kulturore etj .

Kurse veprimtarin që do të zhvillohet në Impiantin në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “. Pra për lokacionin ku vepron , vlerësoim nga hulumtimi në terren se nuk do ketë impakt mjedisor pra ndikimi në mjedis është nën kontroll, dhe i monitoruar nga insitucionet e pa m’varura pra nuk emiton ndotje akustike e as vibrime , nuk krijon rezonanc dhe emitim ndotes në ajër është i menaxhuar nën përqëndrimin maksimal të lejuar , përderisa në tokë dhe uji tani i ka plotsuar kriteret themelore fillestare për akumulimin e ujerave nga të reshurat atmosferike nga oborri ekonomik i Objektivit të Fabrikës në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, në të gjitha anë të drenazhuar nga të reshurat atmosferike që ai vepron dhe pran saj është gropa septike për trajtim fizik mekanik të ujit që grumbullohet në gropën septike e veçant ç’far do natyre çofshin ato ujëra edhe me inerte granulometrike të pa tretshme në uji të cilat depozitohen dhe pastaj pastrohen apo mirmbahen nga ekipi përkatës për mirmbajtjeje.

6.2. ORIENTIMI HAPSINOR I LOKACIONIT SIPAS KOORDINATAVE DHE NUMRIT TË NGASTRËS:

Në detaje Orientimi hapsinor i ngastrës ku zhvillohen veprimtaria e lartë cekur është dhe në Kopje e planit me koordinata –skica nga drejtorija gjeodete kadastrale e Komunë së Glllogocit si dhe përshkrimi i kompletuar në fletën poseduese për numrin e ngastrës emertimin dhe pronarin e ngastrës.,

Shkritorja NeWCo FERRONIKELI Complex L.L.C gjendet në Drenas. Drenasi ndodhet 20 kilometra larg Prishtinës në perëndim, 24 kilometra në jug të Mitrovicës.

Fabrika shtrihet në një sipërfaqe të rrafshët me një pjerrësi të vogël nga veri-lindja drejt jug-perëndimit, prej 620 deri 590 m. Në fund të pjerrësisë ndodhet lumi Drenica, me rrjedhë drejt lindjes me 1 km nga kufiri jugor i zonës, në nivel prej 570 m.

Nga pikëpamja mjedisore kompleksi ekzistues mund të ndahet në 3 entitete:

- o Fabrika: ndodhet në një zonë industriale prej 81 ha. Qyteti Drenas ndodhet 1,3 kilometra në jug-perëndim larg shkritores.
- o Deponia e skories në Sukë ndodhet 500 m nga kufiri lindor i fabrikës. Hapësira e saj është rreth 32 ha. Skoria e deponuar në këtë deponi përmban rreth 3 milionë ton skorie në formë granulash nga e kaluara;
- o Pajisjet për ujë: këto mjete (pajisje) e mbledhin ujin nga hidrosistemi Ibër-Lepenc (17 km në veri-lindje të fabrikës). Këto mjete ndihmëse kanë një sipërfaqe prej rreth 1.2 ha.

Përreth fabrikës janë gjetur kryesisht sedimente të serpentinit nga Permotrias dhe sedimentet e sipërme janë Pliocene dhe periudha Kuaternare.

- o Serpentina: Këto serpentina janë gurët më të vjetër nga fusha e hulumtimit dhe janë të rëndë për xehet silikate të Ni-Co. Këto serpentina mbulojnë një sipërfaqe të madhe. Ato kanë një ngjyrë të kuqe të mbyllët dhe struktura e tyre e brendshme paraqet depërtimin e ajrit në pore;
- o Sedimentet pliocene paraqiten me argjilë, ranishtë dhe fundërrina prej rëre dhe mbulojnë hapësirën më të madhe të fushës hulumtuese. Fundërrinat më të fundit (Kuaternare) janë nga shtresat e sjella (aluviale) të formuara në luginën e Drenicës. Ato janë të formuara nga zhavorri i sjellë (aluvial) dhe rërës. Fuqia e tyre gjeologjike ndryshon prej 2 deri 8 metra.

Në zonën lokale (Kamenicë dhe Sukë) mund të gjendet guri gëlqeror si prej mermeri. Në zonën e Gradicës janë gjetur gurë gëlqeror me rërë dhe konglomerat. Në figurën 1 është paraqitur vendndodhja e fabrikës së Ferronikelit me rrethinë.

Lokalitetit është i lidhur me qendren komunale në një distancë rrugore afërsisht 2km.

7.0. PËRSHKRIMI I MASAVA TË PARAPARA PËR PARANDALIMIN DHE ZVOGLIMIN E NDIKIMIT TË MUNDSHËM NË MJEDIS NGA PROJEKTI I PROPOZUAR PRA PËR PËRDORIMIN E MATERIALIT RDF NË FURRAT RROTULLUESE PËR PËRFITIMIN E FERRONIKELIT & IMPIANTIN E LARTË CEKUR.

7.1. MISIONET DHE KONTROLLA E TYRE – MONITORIMI & RAPORTIMI KONTROLLI I EMISIONEVE GJATË PROCESIT

Efekti kryesor në ambientin (mjedis) gjatë procesit teknologjik nga veprimtariaj që zhvillohet në NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,është emisioni në ajër që ne kapituajt e me sipërfaqe kemi përshkruar mënyrën e monitorimit të emisionit në ajër, ujë dhe në tokë, gjithashtu shfaqja e pluhurit si rezultat i aktiviteteve të transportit me dampër dhe temperaturave të larta në shumicën e rasteve është e menagjuar me masta preventive të parapara për parandalimin dhe zvogëlimin e ndikimit të mundshëm në mjedis nga projekti i propozuar pra për përdorimin e materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e ferronikelit & impiantit të lartë cekur.

Po ashtu misioni dhe kontrolla duhet të fokusohet në objekt brenda dhe jashtë saj ku kemi sasi të emisionit të ndotjes akustike që është nën përqëndrimin maksimal të lejuar dhe her pas here rritet përqëndrimi i pluhurit sidomos në temperatura të larta pluhurit me sasi të vogël.

Sasia e pluhurit varet nga përmbajtja e lagështisë në rrëzë dhe zhavorit dhe lendenve diegje të cilat e sidomos linjiti është në hapësirat e hapura dhe si e tillë mund të monitorohet. Në rast të përkeqësimit të motit gjatë sezonit të thatë, është dukshëm pak më i rritur përqëndrimi i pluhurit deri në stabilizimin e faktorëve meteorologjik.

Gjatë sezonit të thatë rekomandohet spërkatje e rrugëve me ujë, pastaj pastrimi manual në hapësirat, si dhe pastrimi gjeneral me angazhim shtesë të fuqisë punëtore.

7.2. PROGRAMI I MONITORIMIT

Ndikimi i vetëm direkt nga aktiviteti i prodhimit bazuar me vlerësimet e ndikimit në mjedis është relativisht minimal në ambientin e mjedisit krahasuar me gjendjen e rehabilituar pas shfrytëzimit të ngastrës dhe si e

tillë pas përdorimit për nevoja ndërtimore degradimi eliminohet dhe peizazhi merr formën në harmoni me peizazhin për rrethë, Planin Hapësinor komunal dhe arkiteturen vendore.

Sipas ligjit për Mbrojtjen e Mjedisit, neni 30 pika 2 “Personi fizik apo ligjor-juridik i cili hulumton apo prodhon apo merret me veprimtari të tjera ose që kryen aktivitete tjera të cilat degradojnë shtresën prodhuese ose shkaktojnë erozion të tokës apo ndryshim në regjimin e ujit “, duhet të restauroi sipërfaqen e dheut, regjimin e më hershem ujorë dhe stabilitetin gjeomekanik, në vazhdimsi e sidmos nëse ndrohet destinimi i veprimtaris së lartë cekur .

Ky restaurim duhet të kryhet gjatë operimit dhe pas përfundimit të aktiviteteve në pajtim me mbrojtjen e aprovuar mjedisore dhe planit lokal te veprimit ne mjedis ne kuader te infrastrukturës dhe urbanizmit të komunës së Glllogocit .

7.3. .Karakteristikat Seizmike të terrenit

Seizmiteti i terrenit paraqet parametër me interes në vete për analizën e ndikimeve të mundshme në fushën studimore të mjedisit. Në Impiantin: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,Fabrika për prodhimin e Ferronikelit. Sipas hartave seizmike, hapësira e gjerë e hulumtuar i takon intensiteteve me periudha të ndryshme reversibile që do të paraqiten në tabelën në vijim.

Tabela 2. Intensiteti seizmik i regjionit të hulumtuar të shkallës MSK-64	
Periudha kthyes (vjet)	Shkalla e seizmitetit
50	VI dhe VII
100	VII, VIII dhe IX
200	VIII dhe IX
500	VIII dhe IX
1.000	VIII dhe IX
10.000	VIII dhe IX

Sipas tabelës 2 për periudhën kthyesë prej 500 viteve, kompleksi përkatës gjendet në zonën e shkallës VIII të MSK-64 të intensitetit seizmik, kështu që koeficienti i seizmitetit duhet zgjedhur me vlerë $K_6 = 0.05$.

sipas kriterëve seizmike vetë Seizmiteti i terrenit paraqet parametër me interes në vetë për analizën e ndikimeve të mundshme në fushën studimore të mjedisit. Gjithashtu faktori i stabiliteti seizmik të terrenit gjithnjë duhet të merret në konsiderim nga projektante e ndërtimeve qoftë edhe objektet e ndërtimit duke filluar nga depoja e depozitimeve të prodhimeve e deri në ndërtimet më të larta

7.4. STABILITETI I TERRENIT

Në pikëpamje të stabilitetit regjioni i hulumtuar konkretisht; Objekti i Fabrikës së lartë cekur e në kuadër të: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, Seizmiteti i terrenit paraqet parametër me interes në vetë për analizën e ndikimeve të mundshme në fushën studimore të mjedisit . Vlen të theksohet se : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,

bënë pjesë në kategorinë e terreneve relativisht stabile. Kështu që në këtë pikëpamje nuk ka karakteristika që do të ishin të çfarëdo interesi për analiza të ndikimit në mjedis në ngastrën kuështë cekur në fletën poseduese dhe kopjen e planit ku gjendet Impianti i Ferronikelit , përveq Objekteve konstruktive gjatë ndërtimit duhet të e ken në konsiderim kriterin seizmik për rritjen e qendrueshmëris dhe mënyrën e ankerimit me armatur dhe hekur të çeliku në kuptim të testimit të materialit ndërtimor . Oborreve(shesheve, parqeve etj.) .

7.5. KARAKTERISTIKAT PEDOLOGJIKE

Kur jepen karakteristikat pedologjike mund të përfundohet se në regjionin e gjerë më e përhapur është toka relativisht ranore-argjilore dhe alevritore . Sipërfaqet për rreth janë relativisht banuara me kalimin gradual ete pa diktuar nga një lokacion apo fshat në tjetrin. Në bazë të kësaj del se kjo tokë është e dedikuar për kullorë dhe drithërat apo kulturat bujqesore një vjeqare dhe ishte për rreth tokë rentabile, mirpo trojet më pranë rrugës tani janë të destinuara për veprimtari të biznesit individual qoftë në aspektin e përkohshëm apo të përhershëm. Lagështia higroskopike është mesatare në bazamnetin dhe në argjilën si përbërje pedologjike .

7.6. Karakteristikat hidrografike

Në lokacionin kuështë ndërtuar objekti Fabrikës së : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, me Objektet përcjellëse për zhvillimin e veprimtarisë së lartëcekur në Objektin: Impiantin ***Fabrika për prodhimin e Ferronikelit në kuadër të SHPK***: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, karakterizohet me atë se në afërsi të ngushtë nuk gjendet rrjedhe lumore, mirpo ajo zonë në përgjithsi është e pasur me ujëra nëntoksore dhe në përgjithsi janë të përfshira edhe me ujësjellsin publik, ndonëse mbrenda : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,, hapja e galerive sipërfaqësore travrbankut dhe përdhesave për vendosjen e bunkereve për xehe dhe për lëndet diegse , janë para qitur ujërat nëntokësore në mënyr të vazhdueshme dhe ajo sai e ujrave mund të përdoret edhe për mirmbajtjen e fabrikës, shenbull ne temeperaturat e larta sperkatja e terrenit si dhe rikutivimi i fidaneve dhe vegjetacionit qe absorboin pluhurin dhe dioksidin e karbonit, perveq rëndësisë që kanë për peisazh dhe pastrimin e ajrit lirimin e Oksigjenit nga veprimtaria e lartë cekur nuk hynee bë procesin teknologjik uji . Ndonëse në përgjithsi është i përfshire sistemi publik i ujësjellsit për uji të pijes nga Iber Lepenci .

7.7. Karakteristikat klimaterike

Regjioni i shqyrtuar në këtë elaborat –Raportin e VNM, karakterizohet me klimë kontinentale, e cila është karakteristike për tërë Kosovën. Karakteristikat e kësaj klime do t’i paraqesim në vijim. Ndikimi I Mikroklimës në mjedis për arsye të ndikimit të Fabrikës së Ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, mund të ketë ndikim që mund të monitorohet dhe është nënmenaxhimin dhe kontrollin ndotës mbrenda ekipit përkatës si njësi e Kompanisë së Ferronikelit

7.8. Temperatura e ajrit

Të dhënat mbi ndryshimet e temperaturës paraqesin bazë të karakteristikave klimaterike për regionin e analizuar.

Temperaturat mesatare vjetore rriten njëtrajtësisht nga janari deri në korrik e pastaj ulen. Muaji më i ftohëtshëm janari me temperaturë më të ulët mesatare të shënuar afër -15 gradë celsius, kurse më i nxehtë korriku me temperaturë më të lartë mesatare të shënuar rreth 37 gradë celsius.

7.9. Lagështia e ajrit

Lagështia relative e ajrit oscilon gjatë vitit dhe është në raport të kundërt me temperaturat e ajrit. Të dhënat tregojnë vlerë mesatare vjetore rreth 77%. Lagështia më e ulët është në muajin prill, kurse më e lartë në dhjetor.

7.10. Flora dhe Fauna

Ndikimi i procesi të punës që do të kryhet tek “: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, si Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit duke e përgatitur dhe ferguar xehen e ferronikelit ne furrat rrotulluese njikohesisht duke e përdorur edhe materialin RDF për energji termike në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,- .në florë dhe faunë paraqet një dukuri që duhet të shqyrtohet në kuptim të evidentimit të pasojave të mundshme negative dhe zvogëlimit të tyre brenda kufijve të pranueshëm. Rritjen e vegjetacionit , rikultivimin e fidaneve gjete gjere , dhe fidaneve Halore , për arsye se ujërat nentokësore janë të para qitur brenda Objektit të Fabrikës së lartë përmendur dhe në mënyrë të vazhdueshem largohet me pompa ujërat nëntokësore për të mos I vërshuar Objekte përcjellëse përdhese të Fabrikë së ferronikelit , uji I pompuar gjithnje mund të përdoret për rikultivim dhe ritjen e vegjetacionit dhe ruajtjen e mikroklimës . Përderisa Fauna është pak caë zhvendosur në viset malore për rrethë

Ajo që dallon florën dhe faunën e këtij regjioni janë ndryshimet intensive si pasojë e veprimtarisë së njeriut. Në vendin ku është bërë procesi i ndërtimit dhe vazhdon aktiviteti punues i lartëshënuar në lokalitetin e ngushtë të vendndodhjes veprimtarisë

Pra mundë të themi se në regjionin e ngushtë dominojnë bimët barishtore të rralla janë ato drunore si druri i shëlgut e bagremit dhe shëljës plepit etj. Bazuar në vërtetimin vizuel nuk haset ndonjë llojë endemikë apo i mbrojtur me ligj. Mirëpo në rrethinën e zonës ku realizohet projekti në bazë të vërtetimeve vizuale kemi hasur në bimësi të ulëta barishtore dhe kultura periodike bujqësore, por në një largësi evidente nga lokacioni në fjalë.

Duke marrë parasysh karakteristikat e gjendjes ekzistuese mund të konstatohet se në lokacionin e këtij regjioni nuk ka potenciale të shprehura të vegjetacionit të cilat mund të rrezikohen me funksionimin veprimtarisë së lartëcekur në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, ,, pasi që në parim edhe zënë një sipërfaqe relativisht të madhe .

Në bazë të të dhënave të Agjencionit të Mjedisit nuk ekzistojnë të dhëna se në këtë terren kemi të bëjmë me ndonjë hapësirë të mbrojtur me ligj, në drejtim të biodiversitetit dhe të natyrës në përgjithësi apo të ndonjë territori-zone që parashihet të futet nën mbrojtje. Bazuar në florën ekzistuese dhe kushtet klimatike të rajonit, e duke e marrë për bazë edhe të dhënat nga vendësit, në këtë zonë mund të jetojnë Fauna shtëpijake e akomoduar në mbikqyrje të familjeve dhe personave privat me vullnet të mire, po ashtu edhe insekte të ndryshme dhe lloje të shpezëve shtëpijake etj.

Mirëpo në lokacionin kuështë vendosur Objekti i Fabrikës së lartë cekur me veprimtarinë e lartë cekur do të kemi largim të botës shtazore për shkak të aktivitetit punues.

8. KARAKTERISTIKAT E PEIZAZHIT

Karakteristikat e peizazhit të hapësirës së analizuar paraqesin njërin nga elementet për të saktësuar marrëdhëniet e tërësishme në relacionin kompleksi i Objekti i Fabrikës së lartë cekur e në mbrojtjeje e mjedisit. Karakteristikë është se këtu kemi të bëjmë me një peizazh të larmishëm, rural. Bimësia mesatarisht e zhvilluar. Hasen shtëpitë për banim të ndërtimit të ulët. Peizazhin e lartshënuar idilik e krijon vetë relievi dhe bimësia. Nga e tërë kjo mund të themi se peizazhi ka efektin e vetë pozitiv në psikikën e njeriut. Në peizazh ndikojnë morfologjia e terrenit, vegjetacioni, sipërfaqet ujore, qielli; të cilat janë karakteristika fizike natyrore, kurse ato të krijuara janë ndërtimet e bëra për rreth Objektit: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit në kuader të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C tani e ka në prioritet rregullimin e peizazhit për arsye të hapësirës së mjaftueshme dhe sasisë së ujërave nëntokësore të mjaftueshme

8.1. INFRASTRUKTURA EKZISTUESE

Objekti kryesorë me objektet përcjellëse për zhvillimin e veprimtarisë së lartëcekur në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,. Është përshkruar edhe në orientimin hapësiror të Fabrikës së Ferronikelit Në Lokaliteti i lartcekur ku është ndërtuar objekti kryesorë me objektet përcjellëse për zhvillimin e veprimtarisë në Objektin: Fabrika : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,.. posedon infrastrukturë të mirë në kuptimin e plotë të infrastrukturës bashkëkohore.

Lokacioni posedon rrjetë të kanalizimit, të ujësjellësit, rrjetë elektrik , ndërsa menaxhimi i ujërave sipërfaqësore që krijohen gjatë të reshurave atmosferike ujërat shkarkues në të ardhmen duhet të rregullohet e që është në rrugë e sipër në këtë rast investitori ka ndërtuar një grop septike për tërë truallin apo Oborrin Ekonomik e që është i drenazhuar komplet dhe për platon në formë të izoluar nga ujërat nëntoksore pranë së cilës është e ndërtuar edhe një grop septike e izoluar dhe për inertet të sjellura me uji që nuk tretet . Prandaj, ky rekomandim ndaj investitorit nga hartuesi e elaboratit të VNM, që kjo procedurë duhet të rregullohet me qëllim që ujërat nëntokësore mos të ekspozohen ndotjes. Pra, një rekomandim i bëhet investitorit të kompanisë në fjalë që rreth e përqark lokalitetit të ndërtojë sistemin e drenazhimit që do të shkojnë në Gropen septike dhe me rritjen e kapaciteteve Grumbulluese është e planifikuar edhe ndërtimi i teknologjisë neutralizuese të shkarkimeve të ujërave nga Oborri ekonomik i : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,- e më pastaj do të shkojnë në rrjetin e kanalizimit ekzistues apo të futet në përdorim për ujitjen dhe pastrimin në Objektin: Fabrika për prodhimin e e

Ferronikelit. Për spërkatje të gjelbërimit për freskim dhe zvoglimin e Pluhurit , që të njejtën gjë e ka të paraqitur në projektin tekniko investiv investitori.

8.2. VLERËSIMI I TËRËSISHËM I GJENDJES SË MJEDISIT DHE RREZIKUT

Analiza e gjendjes ekzistuese të mjedisit në rrethinën e Objekti i Fabrikës së lartë cekur e kuështë ndërtuar objekti kryesorë me objektet përcjellëse për zhvillimin e veprimtarisë së lartëcekur në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, në Komunën e Glllogoci -(Drenasi)t, pa përfshirë ndikimet e mundshme të shkaktuara nga vetë Objekti i Fabrikës së lartë cekur si ndikime të pa përfillshme dhe shumë të vogla, tregon se në kuadër të hapësirës së analizuar ndikimet mund të vijnë kryesisht nga aktiviteti i punës së komplekseve tjera dhe Objekti i Fabrikës së lartë cekurve tjera edhe me kapacitet edhe me te larta.

Analizat e gjendjes ekzistuese në lëmin e ekosistemit, florës, faunës dhe karakteristikat e peizazhit tregojnë se nuk bëhet fjalë për potenciale relevante. Nga kjo mund të konkludojmë se nuk ka ndonjë bazë për ekzistim të ndikimeve negative mbi përqëndrimin maksimal të lejuar. Gjatë vizitës që i bëmë lokacionit kuështë ngrit objekti kryesorë me objektet përcjellëse për zhvillimin e veprimtarisë së lartëcekur në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, me selinë e lartëpërmendur jep pasqyrë të ambientit të ruajtur nga ndotja.

8.3. KOMPONENTËT DALËSE NGA PROCESI TEKNOLOGJIK I PRODHIMIT TË FERRONIKELIT PËRMES FURRAVE RROTULLUESE DUKE E PËRDORUR MATERIALIN RDF SISITEM PËR ENERGJI TERMIKE PËR KOHË MË TË SHKURT DUKE E KONSIDERUAR SI ENERGJI EFICIENTE NË KUADËR TË : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,

Komponentët dalëse nga procesi teknologjik i lartë cekur mundë të jenë:

- Ujërat e ndotura nga te reshurat atmosferike që do të jenë nën kontroll dhe do të pastrohen nga investitori.
- Ndikimi në ajr emisioni në ajr është tërësisht i monitoruar dhe mbahet nën kontroll nën përqëndrimin maksimal të lejuar
- Zhurma që gjithnjë do të jetë nën normativat e lejuara në njësin decibel-db.

- Mbeturinat e inerteve skoriohet nga procesi i prodhimit që mund të largohen me kohë .
- Mbrojtja e tokës në të cilën është vendosur lokacioni me drenazhimin e ujit nga Oborri ekonomik dhe ndërtimi i gropës septike-Sistemi i tratimit të ujerave në kuadër të Kompleksit të Ferronikelit në pikën ku bëhet prurja e ujit gjatë të reshurave.

8.4. UJËSJELLËSI DHE KANALIZIMI

Nevojat për ujë të pijshëm sigurohen nga rrjeti i ujësjellësit ndërsa uji teknik për zbutjen e sperkatjes së oborrit në temperaturë të lartë për qëllime të ndryshme që i kemi cekur më lartë janë të mjaftueshme ujërat nëntokësore që edhe ashtu pompohen nxjerrjen nga boejkti perdhës në pjesën ku janë të vendosura shiritat transportues , gjithashtu ujërat nën presion mund të përdoren edhe kundërzjarrit nga pusi –bunari pra konsiderohet ujërat nëntokësore që në vazhdimsi pompohen për të i larguar nga objektet perdhese të Fabrikës së lartë cekur në kuadër të: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, për brenda oborrit ekonomik të Fabrikës së Ferronikelit apo Kompleksit të FE-Ni në tërësi të: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C“. Shkarkimi i ujërave nga kompleksi do të realizohet pasi të kalon në sistemin e trajtimit të ujerave që tani veq është në funksion në Imipiantin e lartë cekur.

8.5. Rezultatet e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis

Rezultatet e analizës tonë rreth vlerësimit të detalizuar të ndikimit në mjedis nga secili aktivitet i lartcekura i punës në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, në fjalë, bazuar në aspektet e lartpërmendura i kemi prezentuar në tabelat në vijim.

Shqetësimi i komunitetit dhe shkatërrimi i trashëgimisë kulturore, si aspekte mjedisore, nuk janë përfshirë në rezultatet e vlerësimit të ndikimit në mjedis, për arsye se nuk ka asnjë ndikim nga aktiviteti i Objekti i Fabrikës së lartë cekur në : Gjeomonumentet, trashëgimin kulturore dhe religjioze, monumente shtetërore , si dhe Objektet me rëndësi të veçantë të evidentuara në të dhënat e arkeologjike dhe në listën e objekteve me rëndësi të veçantë pra në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit në tërësi haspirën që i përket Fabrikës së lartë cekur në fjalë nuk ka asnjë dëmtim, shkatërrimin e trashëgimisë kulturore , gjeomonumenteve, relikteve apo repereve poligonike gjeodezike, apo edhe simbole fetare e religjioze , relikteve arkeologjike etj, në kuadër të “: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,

9.0. MASAT E MBROJTJES SË MJEDISIT

Në bazë të dokumentacionit në disponim: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,si investitor për në planifikimin e përdorimit të materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit , në fjalë me veprimtarinë e lartëcekur si aktivitet primarë si dhe në bazë të vrojtimit të vetë lokacionit, autori i elaboratit mjedisorë raportiti të VNM për përdorimin e materialit RDF në furrat rrotulluese , përfaqësuesi i N.SH. Gjeomjedisi Mr.inxh.dipl. Vehbi Goxhuli- konstaton se me dokumentacionin në disponim, puna ne terren gjatë hartimin te raportiti te VNM, si bazuar në projektin e arkitekturës dhe ndërtimtarisë dhe monitorimit të gjendjes faktike në terren apo në këtë në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,. Janë të realizuara shumë nga parakushtet e nevojshme për mbrojtjen e mjedisit.

9.1. MASAT MBROJTËSE TË UJËRAVE SIPËRFAQËSORE

Aktualisht: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C“,- është në përgatitjen së dokumentacionit që i nevojitet për inicimin e procesit të punës pëlqimit mjedisor për përdorimine materialit RDF si fituar nga riciklimi mekanik dhe biologjik i mbeturinave urbane nga sistemi i perfitimit te komponnetes RDF i cila mund të ketë impakt mjedisor, mrpo nga analizat laboratorike te materialit RDF qe planifikohet të përdoret mundë të menaxhohet,kontrollohet në aspektin e Impaktit mjedisor ka të bëjë me materialin që ka kaluar ne sistemin RDF gjate riciklimit mekanik dhe biologjik me material te mbetjeve urbane jo të rrezikshem sipas kodeve shtetore të identifikaur si në përmeldhejn ekzekutive ne fillim te raportit të VNM për materialin RDF qe esht planifikuar të përdoret në Furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, si Kompleks në tërësi mundë të gjenerojë ndotje të ujërave sipërfaqësorë por investitori ka paraparë në projektin teknik edhe eksizton sistemi per trajtimin e ujerave siperfaqesore ne teresi, qe nga fillimi qe zhvillon veprimtarin Komplkesi i FE-Ni . Pra, mundësia për ndotje të ujërave sipërfaqësore nga Objekti i Fabrikës së lartë cekur në Objektin: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,) i lartshënuar mund të ekzistojë deri sa nuk bëhet trajtimi i ujërave të grumbulluara nga oborri ekomik prodhues nga Impianti i lartë cekur . Pra, nga kjo kuptojmë se, nëse pronari nuk i përmbahet rregullave mjedisore atëherë do të ketë edhe gjenerim të ndotjes së ujërave në tokë.

9.2. Programi i Monitorimit të Ndikimit në Mjedis

Investitori i Objekti i Fabrikës së lartë cekur në Objektin: Fabrika për prodhimin e ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, në fjalë me veprimtarinë e lartë cekur në kuadër të Impiantiti apo Kompleksit të Ferronikelit , duhet të bëjë monitorimin e vazhdueshëm të ndikimit në mjedis gjatë operimit të Objekti i Fabrikës së lartë cekur duke bërë matjet e: Zhurmës, Pluhurin në ajër ndonëse me përqëndrim të pluhurit , dhe Analizimin e ujërave shkarkues., ndotjet difuzive, matjen e rrezatimit , dejonizimit , emisioni ne Ajër , Uji dhe toke , fillimisht për studmi të brendshëm për të i monitoruar, raportuar dhe menaxhuar nga stafi profesioonal përkatës në kuadër të Kompleksit te : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,

9.3. Masat Rehabilituese pas Ndërprerjes së Aktivitetit të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C të disa njësive punuese

Në rast të përfundimit të aktivitetit të ndonji objektit percejales të Objektit tei Fabrikës së lartë cekur në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit , në fjalë me veprimtarinë e lartë cekur ,duhet të bëhet largimi i shtresave të betonuara në hapësirën ku është ndërtuar Objekti i Fabrikës së lartë cekur me objektet percjellese ne kuader te Komplkesit te FE-NI , pra për kthimin e tokës ne gjendje të mëparshme që ka qenë para se të fillonte aktiviteti dhe që të jetë ë përshtatshme për tu planifikuar sipas planit lokal teveprimit ne mjedis sipas planit zhvillimor komunal apo nw pjeset me periferike edhe kultivimin e të lashtave bujqësore, gjithashtu edhe mihjet siperfaqësore për rrethë nëse mbesin të eksploatuara, gjithsesi ato duhet te rinovohen e te mirmbahet apo të implemetohet pastaj edhe në ate ngastër plani lokal i veprimit në mjedis sipas planit urbanisitk të komunës së Gllogocit Pronari i : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,Objekti i Fabrikës së lartë cekur në lokacionin e lartcekur në Komunën e Gllogoci -(Drenasi)t,është i obliguar që pas mbarimit të shfrytëzimit të kësaj parcele të kthej në gjendje të pranueshme hapësirën e shfrytëzuar. Kultivimi i këtyre sipërfaqeve të shfrytëzuara përfshinë rivitalizimin në tërsi të hapësirave të dëmtuara nga Veprimtaria qe esht zhvilluar- realizimi i projektit.

9.4. NATYRA DHE BIODIVERSITETI

Në bazë të dhënave zyrtare të Institutit për mbrojtjen e Natyrës , nuk ekzistojnë të dhëna se në këtë terren në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit ne kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, kemi të bëjmë me ndonjë hapësirë të mbrojtur me ligj në drejtim të biodiversitetit dhe natyrës në përgjithësi .

9.5 NDIKIMET NË VENDBANIME DHE POPULLATË

Zhvillimi i veprimtarisë së lartë cekurë në Objektiv: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit në kuadër të :
“NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,

Ndikon pozitivishtë pasi që ka një rëndësi të veçantë për popullatën e këtij rajoni sepse do të punësoj një numër të caktuar të punëtorëve. Nga faktet e lartë cekura mund të konkludojmë se në aspektin social dhe ekonomik konsiderohet si veprimtari e shumë e dobishme , krahas mbrojtjes së mjedisit në përgjithësi nga Veprimtaria prodhuese e lartë cekur , si dhe shërbimet që ju bëjnë qytetarëve në infrastrukturë : krijohen mekanizmat të bashkpunimit në sektorin publik dhe privat.

10.0. KONKLuzionet dhe Përmbledhja Ekzekutive

Pas punimit të këtij raporti të VNM , mund të konkludohet se : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “,. me destinim në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit , konkretisht kompleksi i ferronikelit ne komunën e Glllogocit me rrethinë edhe gjatë përdorimit të materialit RDF si aditiv apo material shtesë për rritjen e shpejtë të temperaturës në furnat rrotulluese për përfitim të Ferronikelit për përfitimin e produktit final, nuk ka potencial të rrezikimit të shëndetit të njerëzve, gjithashtu ndikimet në tokë , ujë, ajër dhe peizazh, pas identifikimit dhe zbatimit të gjitha masave mbrojtëse të rekomanduara në këtë elaborat të VNM, konstatohet se ato mund të minimizohen në nivel të dukshëm, edhe të eliminohen në fazën e rehabilitimit të hapësirave të degraduara gjatë sanimit dhe monitorimit të vazhdueshëm krahas zhvillimit të aktiviteteve për prodhimin e ferronikelit në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C .Unë Mr.inxh.dipl.Vehbi Goxhuli gjatë hartimit të raportit të VNM për përdorimin e materialit RDF në furnat rrotulluese për prodhimin e ferronikelit dhe vizita në terren dhe konsultimin e vazhdueshëm me personelin përkatës të ferronikelit për mbrojtjen e mjedisit konstatoi: se nuk e dëmton mjedisin (tokën, ajrin, ujin dhe resurset natyrore) mbi përqëndrimin maksimal të lejuar sipas parametrave reprezentativ të analizave fiziko kimike dhe bakteriologjike dhe analizave tjeëra të emisionit në mjedis , pra në fazën e tanishme, duke u bazuar në faktet në terren dhe konsulta me aplikuesin e “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C, njëherit mund të kontrollohet e menaxhohet impakti mjedisor nga Kompleksi i Ferronikelit , për të mos patur implikime mjedisore , pra nuk ndikon negativisht në resurset natyrore dhe njerëzore, dhe i plotson kushtet apo është teknologji me e avansuar që aplikohet tani në Ferronikel pra me paisje dhe lende diegse me ekologjike me efikasitet të konsideruar edhe si material që gjeneron energji termike eficiente . Po ashtu si lokacion adaptuar akomoduar për Kompleksin e ferronikelit në kuadër të : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C Ndikimi i Fabrikës së lartë cekur në kuadër të “: “Kompleksit të Ferronikelit apo impakti në Mjedis, është në nivelin e vlerave të rekomanduara nga Ligjin për Mbrojtjen në Mjedis-LMMK . Ndikimi në ambientin tokësor është i vogël, kurse ndikimi në ajër mund të menaxhohet të kontrollohet mirmbahet dhe njëherit nuk e tejkalon normativat e lejuara mjedisore kurse në ujë mund të monitorohet e mbahet nën kontroll dhe të kontrollohet në perioda të caktuara edhe për studim të brendshëm në kuadër të sistemit të trajtimit të ujit që disponon Kompleksi Ferronikel që nga fillimi i veprimtarisë së lartë cekur në këtë Impiant. Për të dy këto ndikime do të monitorohen dhe do të raportohen në fund të çdo viti kalendarik, dhe sipas kërkesës së Ministrisë.

- Ka hapsirë të mjaftueshme për të ushtruar këtë veprimtari, dhe ka mundsi reale për infrastruktur të mirfillt .
- Në plotësimin e kriterëve të mjedisit dhe për një ambient të qëndrueshëm investitori apo pronari i ka të parapara të gjitha masat e poshtëshënuara, por detyrohet që t’i përmbahet këtyre masave në vijim:
- o Të kete vazhdimsi për të marrë masat për mbledhjen e ujërave nga e tëra hapësirat e lokacionit të Objekti i Fabrikës së lartë cekur të Te vazhdon të bëhet drenazhimi dhe akumulimi i tyre para se të shkarkohen në recipient apo efluent si dhe ujërave nga të reshurat atmosferike sepse njëkohësisht nga të reshurat bëhet edhe shpërlarja e oborrit ekonomik të Fabrikës për prodhimin e ferronikelit në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, atyre shoqërues sipas rregullores të parapara me ligjin e mjedisit.
- Gjatë punës normale të Objekti i Fabrikës së lartë cekur në : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, duhen respektuar të gjitha masat mbrojtëse rregullativa ligjore në fuqi për të cilat pronari është i informuar edhe për këtë pothuajse ka përgatitur tërë dokumentacionin dhe terrenin ku zhvillohet puna.
- Duke i analizuar të gjitha parametrat e procesit të punës në në Objektin: “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, në fjalë të cilat ndikojnë në mjedisin jetësor dhe duke i zbatuar të gjitha masat e përmendura nga kjo analizë e bërë dhe duke pasur parasysh kapacitetin e : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, dhe mjedisin rrethues të lokacionit mund të konkludojmë se veprimtaria e Kompleksit të Ferronikelit . nuk shkakton ndikime negative në mjedis dhe nuk rrezikon shëndetin e njeriut dhe në pikëpamje të mbrojtjes së mjedisit mendojmë se mund të i lëshohet pëlqimi mjedisor nga MMPH sipas kërkesës të kompanisë : “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C “, për përdorimin e materialit RDF të furrat rrotulluese për prodhimin e ferronikelit . ”. Mendojmë se kjo;
- Aplikacioni-kërkesa do të aprovohet pasi që investitori i kompanisë posedon tërë dokumentacionin që kërkohet nga autoritet vendore.
- E konstruktuar dhe e paisur me (infrastruktur përcjellëse dhe komplete që mundëson zhvillimin e veprimtarisë me efikasitet të lartë). Në të cilin elaboratë të kompletuar të VNM është përfshirë përveq tjerash edhe incizimi i vendëndodhjes së Lokacionit të cekur, marrja e koordinatave sipas Kosovarefit, si dhe përshkrimi i detajuar i funksionimit dhe i paisjeve të domosdoshme për ti plotsuar kriteret sipas dispozitave të miratuara nga DMMU në kuadër të MMPH dhe legjislacionit të fundit nga MMPH dhe standarteve të Bashkësis Evropine dhe Organizates Botrore të Shëndetësis.

11.0. PËRFUNDIM

Në në Objektin: Fabrika për prodhimin e Ferronikelit ne Kompleksin e Ferronikelit, në kuadër të “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C“, nuk ka emitim të substancave të rrezikshme në ajër, ujë dhe tokë më potencial të rëndësishëm për rrezikim të shëndetit dhe të mjedisit nëse zbatohen të gjitha masat mbrojtëse të cilat janë rekomanduar në këtë Raport të VNM për përdorimin e materialit RDF në furrat rrotulluese për përfitimin e Ferronikelit. Elaborati i hartuar i VNM është dokument me rëndësi për të plotësuar aplikacionin për të aplikuar për Pëlqim mjedisor në DMMU sektori I VNM në kuadër të MMPH.

Gjatë punës normale në Kompleksin e Ferronikelit : Ferronikeli prodhon një ferroaliazh unik - ferronikelin (FeNi). Xehja e hekur-nikelit ,furnizohet nga minierat lokale (Gllavica dhe Çikatova), si dhe xehja nga shtetet tjera duhen të respektuar të gjitha masat mbrojtëse dhe rregullativa ligjore në fuqi.

Bazuar në studimet mjedisore të terren dhe bazuar në analiza dhe statistika e të dhënave mjedisore rrjedhimisht është ardhur në përfundim se puna e Objektivit të Fabrikës në lartë cekur , Në vend ndodhjen e Objektivit të Fabrikës “NEWO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C“, në Objektin e Fabrikës së Ferronikelit (Kompleksi Fe-Ni) nuk shkakton degradim në zonë, nuk ka objekte me vlerë arkeologjike.

Ndërsa sipërfaqja e ku është vendosur Impianti-objekti i Fabrikës së lartë cekur dhe eksploatimi Vendburim të ferronikelit Fe-Ni pas përfundimit të aktiviteti prodhues dhe procesit teknologjik është i planifikuar projekti ideor. Sipas rregullave dhe legjislacionit në fuqi të legjislacionit vendor i nënshtrohet rehabilitimit dhe kthimit në tokë antropologjike siq ka qenë para zhvillimit të aktivitetit biznesor.

HARTUESI I RAPORTIT PËR VNM:
PËRDORIMIN E MATERIALIT **RDF** NË FURRAT RROTULLUESE TË
NEWCO FERRONIKELI COMPLEX L.L.C ; është

N.SH. “Gjeomjedisi” VEHBI GOXHULI – Mr.sc.inxh.dipl

E-mail:gjeomjedisi@hotmail.com; vehbigoxhuli@gmail.com

Tel: +383/ 044/330322 dhe 049/380301

